

vergadering **C235**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en
Toerisme

van 19 april 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het bezoek van de minister-president aan Zuid-Afrika – 2520 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de 'plaasmoorde' en de discriminatie tegen de blanke bevolking in Zuid-Afrika – 2534 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het bezoek van de minister-president aan Zuid-Afrika – 2551 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de diplomatieke missie van de minister-president naar Noorwegen – 2325 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het ontbreken van een Vlaamse vertegenwoordiging op de vastgoedbeurs MIPIM in Cannes – 2329 (2021-2022)	18
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over transnationale lijsten bij Europese verkiezingen – 2359 (2021-2022)	20
VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over meisjes- en vrouwenrechten in Afghanistan – 2398 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de humanitaire en mensenrechtensituatie in Afghanistan – 2533 (2021-2022)	21
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gezamenlijke regeringszitting van Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen – 2414 (2021-2022)	27
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de politieke crisis in Bosnië-Herzegovina – 2451 (2021-2022)	32

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de annulatie van de internationale lgbtqi+-conferentie 'Safe to be me'
– 2469 (2021-2022)

34

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het gebruik van soft power om mensenrechten te promoten en de Vlaamse en Europese belangen te beschermen
– 2539 (2021-2022)

36

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het bezoek van de minister-president aan Zuid-Afrika
– 2520 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de 'plaasmoorde' en de discriminatie tegen de blanke bevolking in Zuid-Afrika
– 2534 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het bezoek van de minister-president aan Zuid-Afrika
– 2551 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister-president, in de eerste week van maart bracht u een bezoek aan Zuid-Afrika. Op het programma stonden verschillende politieke, economische en culturele contacten. Zo bezocht u onder meer de universiteit van Pretoria waar u het startschot gaf voor de pas opgerichte leerstoel Neerlandistiek. Ook stond de ondertekening van een nieuw samenwerkingsakkoord inzake groene waterstof en onderzoek en technologie op de agenda.

Het bezoek kan ook gekaderd worden in de beslissing van de Vlaamse Regering om Zuid-Afrika niet langer te beschouwen als een land waarmee samengewerkt wordt inzake ontwikkelingssamenwerking. In de toekomst zou dus enkel nog gefocust worden op economische, culturele en politieke relaties. Maar volgens sommige media zorgde die beslissing voor ruis op de lijn met de regering in Zuid-Afrika.

Minister-president, kunt u ons iets meer vertellen over het algemene verloop van uw werkbezoek aan Zuid-Afrika?

Wie reisde er mee in uw kielzog en hebben zij feedback geleverd over hun activiteiten ter plekke?

Het bedrijf Mellowvans, een Zuid-Afrikaanse producent van elektrische driewielers om pakjes mee te vervoeren, liet tijdens het bezoek weten dat het overweegt om een Europees hoofdkantoor in Gent te openen. Waren er andere Zuid-Afrikaanse bedrijven die gelijkaardige investeringen hebben aangekondigd? Reisden er nog Vlaamse bedrijven mee die zelf ook overeenkomsten met Zuid-Afrikaanse autoriteiten of bedrijven hebben afgesloten tijdens het werkbezoek? Zo ja, om welke bedrijven en overeenkomsten gaat het?

Inzake groene waterstof werd er begin februari eveneens een memorandum of understanding getekend tussen de Vlaamse Regering en het Australische Tasmanië. Is het samenwerkingsakkoord dat ondertekend werd in Zuid-Afrika vergelijkbaar?

Zult u de nieuwe leerstoel Neerlandistiek in Pretoria verder opvolgen en wordt die financieel ondersteund vanuit de Vlaamse Regering?

Hebt u overleg gehad met de Zuid-Afrikaanse regering inzake het heroriënteren van de samenwerking met Zuid-Afrika van ontwikkelingssamenwerking naar

economische, culturele en politieke samenwerking? Wat waren de reacties en werden er concrete overeenkomsten gesloten?

Hebt u specifieke contacten gehad met vertegenwoordigers vanuit de Afrikanercultuur en werd er eventueel een bezoek aan Orania overwogen, gezien de hechte band tussen de Afrikanercultuur en de Vlaamse? Zo ja, met wie en met welke organisaties hebt u dan precies contact gehad? Indien u een bezoek aan Orania overwoog, waarom werd dit niet in de praktijk gebracht? Hebt u dan al contact gehad met vertegenwoordigers van Orania in het verleden?

Wat is uw visie op dergelijke samenlevingsprojecten?

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Mijn vraag gaat ook over Zuid-Afrika, maar over een ander aspect van de problematiek. Al jaren is er een aanhoudende stroom van verontrustende berichten uit Zuid-Afrika over de zogenaamde 'plaasmoorde'. Het is niet de eerste keer dat ik dit hier ter sprake breng. Reeds jaren blijven die onderbelichte 'plaasmoorde' – roofovervallen op meestal blanke boeren die bijna altijd gepaard gaan met verkrachting en marteling – een reusachtig probleem. De sadistische manier waarop deze 'plaasmoorde' worden uitgevoerd, wijst op een onderliggende haat en/of politieke motivering in hoofde van de daders.

De Zuid-Afrikaanse overheid weigert overigens om cijfers met betrekking tot 'plaasmoorde' afzonderlijk bij te houden. Ook zijn er meerdere politieke organisaties en partijen in Zuid-Afrika die zich schuldig maken aan opruiende taal en zelfs het rechtstreeks oproepen tot geweld tegen de blanke bevolking in het land. Zo is er de partij 'Economic Freedom Fighters' waarvan de oprichter in 2011 nog veroordeeld werd voor het zingen van het racistische "Shoot the Boer". Er zijn ook varianten als "Kill the Boer". Ook het probleem van haatspraak op sociale media jegens blanken in Zuid-Afrika wordt grotendeels door de regering genegeerd.

Minister-president, eind 2020 ondervroeg ik u al over de 'Plaasmoorde' en de aanhoudende discriminatie van de blanke bevolking in Zuid-Afrika. Toen stelde u dat de president erop wees dat de meeste slachtoffers van geweld in rurale gebieden arme zwarte mensen zijn. Ik citeer: "Statistisch gezien loopt een blanke boer minder kans om te worden vermoord dan de gemiddelde Zuid-Afrikaan", zo liet u optekenen. Natuurlijk is dat voor een stukje het zonlicht ontkennen en aan de hand van statistieken een echt probleem proberen te minimaliseren.

Minister-president, ik vind dat u zeker niet mag meegaan in deze afgrijselijk onrechtvaardige retoriek en een feitelijke verdraaiing van absolute cijfers. Ik stel mijn vraag, net zoals collega Slagmulder, opnieuw naar aanleiding van uw bezoek aan Zuid-Afrika.

Hebt u die 'plaasmoorde' aangekaart tijdens uw bezoek in Zuid-Afrika? Zo ja, bij welke contacten hebt u de systematische moorden aangekaart en wat waren de reacties? Indien neen, waarom niet?

Hebt u de discriminatie jegens blanken in Zuid-Afrika in het algemeen aangekaart? Zo ja, bij welke contacten? Zo neen, waarom niet?

Minister-president, u verklaarde in de commissievergadering van 8 december 2020 dat u over de kwestie van de 'plaasmoorde' van gedachten zou wisselen bij de volgende ontmoeting met de zaakgelastigde van Zuid-Afrika. Wat hebt u dan besproken en wat was de visie van de zaakgelastigde?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister-president, zoals daarnet door de collega's geschetst, bent u naar Zuid-Afrika geweest tussen 4 en 9 april. U bezocht Pretoria, waar de algemene afvaardiging van de Vlaamse Regering gevestigd is, Johannesburg waar het kantoor van Flanders Investment & Trade (FIT) gevestigd is en ook Kaapstad.

Met Zuid-Afrika heeft Vlaanderen reeds verschillende decennia een nauwe samenwerking opgestart en uitgebouwd op het vlak van tal van sectoren waaronder onderzoek en ontwikkeling, handel, taal en cultuur. Ook de vorige regeringsleiders en een aantal ministers brachten dit land al bezoeken. Een bezoek aan Zuid-Afrika past dan ook helemaal binnen het beleid, want dit land neemt een bijzondere plaats in in het Vlaamse regeerakkoord. Het is naast Malawi en Mozambique een van de drie focuslanden waar de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking op gericht is. Maar in het regeerakkoord staat ook duidelijk dat de samenwerking met het land gehierarchiseerd dient te worden naar een sterke politieke, economische, diplomatieke samenwerking in de brede zin. Zuid-Afrika wordt omschreven als een prioritair samenwerkingsland buiten de EU, net zoals Vietnam, China, India en de Mercosur-landen (Mercado Común del Sur). Als we kijken naar het bruto binnenlands product (bbp) per capita sluit dit land ook op het vlak van cijfers beter aan bij de Mercosur-landen en Vietnam dan bij landen als Mozambique en Malawi. Een specifieke benadering van Zuid-Afrika is dan ook meer dan logisch. Toch zal zo'n heroriëntering tijd vragen. Ik ga ervan uit – en ook mijn fractie – dat we niet zomaar van vandaag op morgen alle ontwikkelingssteun aan Zuid-Afrika kunnen stopzetten.

Minister-president, hoe evalueert u het bezoek?

Op welke wijze en in welke mate heeft dit bezoek kunnen bijdragen aan de beoogde heroriëntering van het beleid van ontwikkelingssamenwerking naar een echte politieke en economische samenwerking? Kunt u dit even toelichten? Zal dit eventueel een impact hebben op de uitgaven in het kader van ontwikkelingssamenwerking?

Op welke wijze kan de bestaande samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika nog worden versterkt? Welke opportuniteiten ziet u als minister-president voor Vlaanderen en voor Zuid-Afrika?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik behandel eerst de vragen over de 'plaasmoorde' van de heer Deckmyn. Ik had op 8 december 2020 in deze commissie beloofd dat ik het thema bij toekomstige contacten ter sprake zou brengen. Ik sprak met minister Naledi Pandor, bevoegd voor internationale relaties en samenwerking, over geweld en ongelijkheid. Ik herinner u aan de algemene lijn van de Zuid-Afrikaanse regering die ik u ook op 8 december al meegaf. De witte Afrikanerboeren spreken over 'farm killings' of 'plaasmoorde' en linken die met een genocide die bedoeld zou zijn om de witte landbouwers te verdrijven. De officiële misdaadcijfers zijn genuanceerd. In een van zijn wekelijkse open brieven heeft president Ramaphosa erop gewezen dat naast blanke boeren de meeste slachtoffers van geweld in rurale gebieden arme zwarte mensen zijn. Elke moord is natuurlijk een moord te veel. Zuid-Afrika is een functionerende rechtsstaat en de 'plaasmoorde' zijn een van de vele uitdagingen die het politiek en gerechtelijk apparaat moeten aanpakken. Het Zuid-Afrikaans gerecht heeft verklaard de misdaden verder te onderzoeken.

In mijn gesprek met premier Winde, hoofd van de regering van de provincie West-Kaap, ging ik dieper in op deze problematiek. Premier Winde haalde een aantal interessante initiatieven aan die hij nam om het geweld in stedelijke en rurale context in zijn provincie het hoofd te bieden. De uitdaging is niet min: premier Winde sprak over drieduizend moorden per jaar alleen in zijn provincie – een provincie daar is een deelstaat, Zuid-Afrika is ook een federatie –, natuurlijk niet alleen op blanke 'farmers'. Trouwens als er zo'n moordpartij in zo'n 'farm' gebeurt, dan

zijn niet enkel de blanke mensen die op zo'n farm wonen slachtoffer, maar ook de werkers, de zwarten en kleurlingen van de farm worden dan mee aangepakt.

Hoewel politie een bevoegdheid is van het nationale niveau bestaan er op provinciaal en lokaal niveau ordehandhavers met beperkte bevoegdheden. De heer Winde vertelde dat hij aan het nationale niveau heeft gevraagd en verkregen dat de bevoegdheden van deze ordehandhavers uitgebreid worden. Tegelijk heeft de West-Kaapse regering op de zogenaamde 'crime hotspots' het aantal lokale handhavers fors verhoogd. De verkiezingsbelofte van Winde was om geweld met 50 procent te laten dalen op 10 jaar. Op twee 'crime hotspots' konden ze na 3 jaar reeds het resultaat voorleggen van een daling tussen de 30 en 40 procent. De heer Winde was daar erg enthousiast over. Naast dit veiligheidsplan is er ook nog een 'rural action plan' waar de nadruk ligt op samenwerking met lokale gemeenschappen.

Winde benadrukte sterk dat verhoogde veiligheid voor blanke én zwarte Zuid-Afrikanen belangrijk is als basis voor een gezonde samenleving en als basis voor een gunstig investeringsklimaat in zijn provincie. Dat laatste is uiteraard ook direct gelinkt aan de nieuwe relatie die we met Zuid-Afrika willen aangaan. Voor alle duidelijkheid: ik heb de zaakgelastigde hier nog niet gesproken sedertdien.

Twee andere collega's vroegen naar het algemene verloop van mijn werkbezoek. De zending gaf uiting aan de vernieuwde samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika, waarbij de focus thans ligt op diplomatieke, economische en politieke samenwerking. Tijdens de missie vonden vier ministeriële ontmoetingen plaats met de Zuid-Afrikaanse ministers van Internationale Relaties en Samenwerking, van Hoger Onderwijs, Wetenschap en Innovatie, van Sport, Kunst en Cultuur en van Handel, Industrie en Competitie. Ik sprak al over mijn ontmoeting met de heer Winde van West-Kaap. Daarnaast ontmoette onze delegatie ook de premier van Noord-Kaap, evenals de provinciale ministers van Financiën en Economische Ontwikkeling van beide provincies.

Verder vonden er ook enkele bedrijfsbezoeken plaats, onder meer aan de South African Fruit Terminals, OMCO Mould, Lotus Bakeries en Soudal, evenals aan een waterzuiveringsinstallatie van Waterleau, een Vlaamse firma die daar in de Heinekenbrouwerij het water zuivert. Daarbij werden de Vlaamse investeringen in Zuid-Afrika in de kijker gezet. Zo voerde South African Fruit Terminals, een deel van de Sea Invest Group hier in Vlaanderen, een grote expansie door. Ook Lotus Bakeries is reeds aan een derde expansieproject toe. In totaal gaat het om een gezamenlijke investering van 76 miljoen euro. We bezochten eveneens Zuid-Afrikaanse bedrijven die investeren in Vlaanderen.

Ook wetenschappelijke en culturele thema's kregen aandacht. Zo werd een wissel-leerstoel Nederlands geopend aan de universiteit van Pretoria en vond een ontmoeting plaats met de rector van de universiteit van Stellenbosch. De delegatie bezocht de Council for Scientific and Industrial Research, waar een memorandum van overeenstemming werd afgesloten met de Vlaamse tegenhanger: de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO).

Beide instellingen werken samen aan een project voor energieopslag en willen hun samenwerking uitbreiden rond onder andere duurzame energie, chemie en materialen. In Johannesburg was er een dialoog rond amateurkunsten en community arts centres, gefaciliteerd door de Universiteit van de Witwatersrand. We bezochten ook de Universiteit van Kaapstad, in het bijzonder de Jagger-bibliotheek. Een jaar geleden was er een enorme brand in deze bibliotheek. Men is nu de stukken aan het herstellen.

Nog tijdens de zending werden de vernieuwde gebouwen van de Diplomatieke Vertegenwoordiging van Vlaanderen in Pretoria geopend, en werden netwerkrecepties georganiseerd voor onze contacten ter plaatse, de diplomatieke gemeenschap en de Vlaamse gemeenschap.

Naast mezelf en medewerkers van mijn kabinet bestond de delegatie uit de Vlaamse collega's van FIT en het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA) die in Zuid-Afrika leven en werken. De CEO van FIT en de afdelingsverantwoordelijke internationale samenwerking van DKBUZA sloten ook mee aan. Ook de secretaris-generaal van het Departement Cultuur, Jeugd en Media maakte deel uit van de delegatie. De CEO's van Waterleau, SEAinvest en Lotus waren aanwezig bij het bezoek aan hun bedrijven. Een delegatie van VITO sloot aan voor het bezoek aan de Council for Scientific and Industrial Research, en de directeur van de Vlaamse ngo Impact Licensing Initiative was aanwezig bij het bezoek aan de Universiteit van Stellenbosch. De algemene appreciatie van de aanwezige Vlaamse actoren was zeer positief.

Er zijn geen Zuid-Afrikaanse bedrijven die officieel plannen aankondigden om te investeren in Vlaanderen. Ons FIT-kantoor behartigt echter enkele dossiers. Zoals u weet, worden deze geheim gehouden totdat de investeerder zelf de aankondiging maakt. Er reisden geen Vlaamse bedrijven mee met deze delegatie. Het was dus geen handelsmissie.

Met de premier van de Noord-Kaap had ik een eerste, verkennend gesprek over de mogelijkheid tot samenwerking rond groene waterstof. Het potentieel is zeker aanwezig, onder de vorm van een zonne-energiepark, maar zoals u weet, vraagt groene waterstof ook om bijkomende capaciteit inzake vervoer van de groene waterstof. Verder overleg is noodzakelijk vooraleer we tot een formule voor een Memorandum van Overeenstemming (MoU) zouden kunnen overgaan. Maar de eerste contacten zijn gelegd en die waren positief.

Ook met de nationale ministers van Hoger Onderwijs, Wetenschap en Innovatie en van Handel en Industrie, evenals met de premier van de West-Kaap werden opportuniteiten verkend voor samenwerking inzake groene waterstof. Mijn diensten gaan hier verder mee aan de slag gaan.

Het MoU dat werd ondertekend tussen VITO en de Council for Scientific and Industrial Research, betreft de samenwerking inzake onderzoek in verschillende domeinen, waaronder groene waterstof. Het gaat allemaal over domeinen in de energiesector.

De uitbouw en invulling van de Leerstoel Nederlands zal van nabij worden opgevolgd door zowel de Taalunie als de Diplomatieke Vertegenwoordiging van Vlaanderen in Zuid-Afrika. Via beide diensten zal ik op de hoogte worden gehouden van de activiteiten. Financiering van de leerstoel gebeurt door de Taalunie, evenals door de Diplomatieke Vertegenwoordiging van Vlaanderen in Zuid-Afrika. Ook de Nederlandse ambassade in Pretoria neemt een deel van de financiering van de leerstoel op zich. Ze waren ook aanwezig bij de inauguratie van de leerstoel.

De eerder aangehaalde minister van Buitenlandse Betrekkingen Pandor bedankte Vlaanderen uitgebreid voor het geleverde werk inzake ontwikkelingssamenwerking. In ons subsidiëringsbeleid inzake ontwikkelingssamenwerking maakten we de jongste jaren al openingen richting de nieuwe samenwerking. Zo ligt een project voor het testen van batterijen aan de basis van de samenwerking tussen de Council for Scientific and Industrial Research en VITO. Dat project werd met budgetten van Ontwikkelingssamenwerking gefinancierd.

Hetzelfde geldt voor het ontwikkelingssamenwerkingsproject met betrekking tot de vergroening van de Zuid-Afrikaanse industrie dat wordt geïmplementeerd door de United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). In dat project worden synergieën gezocht met Vlaamse bedrijven, kennis- en overheidsinstellingen. Een ander project dat de overgang maakt van ontwikkelingssamenwerking naar innovatiesamenwerking en waarbij zowel Vlaamse als Zuid-Afrikaanse industriële en academische partners zijn betrokken, betreft de ontwikkeling van een aangepaste drager om vaccins onder de correcte omstandigheden in afgelegen gebieden te brengen. Dat project wordt mee gestuurd vanuit een Leuvens expertisecentrum.

Algemeen wil ik dus aangeven dat de nieuwe relatie, waarbij beide partners als investeerders worden gezien, positief werd onthaald door de gesprekspartners.

Aanvullend kan ik nog meegeven dat de laatste projecten inzake ontwikkelingssamenwerking in Zuid-Afrika eind 2021 zijn goedgekeurd. De projecten worden momenteel uitgevoerd en lopen tot eind 2024. De Vlaamse Regering heeft eerder beslist om de middelen voor ontwikkelingssamenwerking die eerder voor Zuid-Afrika waren bestemd, in de toekomst in het nieuwe partnerland, Marokko, in te zetten. Het gesprek met minister Pandor was in die zin ook zeer interessant omdat zij ook wel begreep dat wij Zuid-Afrika niet als een ontwikkelingsland zien, maar wel wees op de ongelooflijke ongelijkheid tussen de armsten en de rijksten, een ongelijkheid die nog toeneemt. Dat is dus zeker een aandachtspunt in onze samenwerking.

Dan waren er de vragen over de afspraak met de vertegenwoordigers vanuit de Afrikanercultuur. Ik heb tijdens mijn bezoek aan Zuid-Afrika een lunchvergadering bijgewoond in het licht van de taalverwantschap tussen het Nederlands en het Afrikaans. Daarbij was een diverse groep vertegenwoordigers van culturele organisaties en taalorganisaties die werken rond het Afrikaans aanwezig, zoals de Afrikaanse Taalraad, het Taalmonument, de Stigting vir Bemagtiging deur Afrikaans en het Suid Afrikaanse Sentrum vir Nederland en Vlaandere. Zoals bekend is de groep Afrikaanstaligen in Zuid-Afrika erg divers. Ze bestaat uit blanke Afrikaners, maar ook uit de gekleurde gemeenschap en de traditionele Khoisangemeenschap. Gezien die diversiteit werd niet overwogen om een bezoek te brengen aan het samenlevingsproject Orania, dat zich specifiek op één enkele bevolkingsgroep richt.

Dan was er de vraag op welke wijze de samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika kan worden versterkt, en de vraag welke opportuniteiten we zien. We zetten verder in op goede relaties met de Zuid-Afrikaanse nationale overheid voor alle Vlaamse bevoegdheden. In het bijzonder maakten we afspraken om de samenwerking op het vlak van onderzoek en innovatie te verdiepen en uit te breiden, met een focus op klimaatverandering, groene economie, hernieuwbare energie en groene waterstof. Het eerder aangehaalde memorandum van overeenstemming tussen de Council for Scientific and Industrial Research en VITO is daarvan een uitstekend voorbeeld. Hiervoor kunnen beide regeringen verder fondsen ter beschikking stellen. Ook de samenwerking tussen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) en zijn Zuid-Afrikaanse tegenhanger, de National Research Foundation, wordt verdergezet. De uitstekende relaties tussen Vlaamse en Zuid-Afrikaanse universiteiten kunnen de innovatiesamenwerking een boost geven. Het reeds aangehaalde project voor een vaccindrager is een goed voorbeeld daarvan.

Zoals gesteld, zien beide regeringen veel mogelijkheden voor een nauwere samenwerking inzake handel en industrie. Groene waterstof, havensamenwerking, voedselveiligheid, eventuele handelsbelemmeringen en handelsopportuniteiten zullen het onderwerp uitmaken van verder bilateraal ministerieel overleg. Ook op het vlak van digitalisering, 'data science', mariene wetenschap en mensenrechten zullen beide overheden nauwer gaan samenwerken. We investeren in nieuwe relaties op provinciaal niveau. Dat doen we in het bijzonder met de West-Kaapse regering. Daar is er potentieel voor havensamenwerking, digitalisering en IT, toerisme, kinderrechten en investeringen. Met de Noord-Kaapse regering doen we dat evenzeer. Potentieel is er daar vooral inzake havenontwikkeling en groene waterstof.

In de culturele samenwerking versterken we de focus op taal door een meer prominente plaats voor neerlandistiek in Zuid-Afrika, waarbij ook andere lokale talen niet worden vergeten.

Daarnaast wordt ingezet op uitwisseling en capaciteitsopbouw inzake amateurkunsten.

Vlaanderen wil verder investeringen aantrekken. Zuid-Afrikaanse bedrijven kunnen een economische meerwaarde hebben voor Vlaanderen, maar kunnen ook een bijdrage

leveren tot het Vlaamse innovatielandschap. Omgekeerd zullen we Vlaamse bedrijven ondersteunen om te investeren in Zuid-Afrika. De nieuwe investeringen van Waterleau, Soudal en Lotus Bakeries tonen dat aan.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister-president, dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. Het is uiteraard positief dat de Vlaamse Regering verder inzet op economische, culturele en politieke relaties met Zuid-Afrika. Die moeten dan uiteraard ook altijd een meerwaarde hebben voor Vlaanderen. Als een Zuid-Afrikaans bedrijf zoals MellowVans overweegt om zijn hoofdkantoor in Gent te vestigen, dan kunnen we dat alleen maar toejuichen, denk ik. Er is ook een Zuid-Afrikaanse onderneming die gespecialiseerd is in satellieten. Die gaat ook extra investeren, in Leuven. Dat zou tien extra werknemers opleveren. Als MellowVans daadwerkelijk naar Gent zou komen, hebt u er enig idee van over hoeveel arbeidsplaatsen dat zou kunnen gaan? Is dat ook ter sprake gekomen?

Er zijn ook nauwe banden tussen de Vlaamse havens en de havens van Zuid-Afrika. Zijn er hieromtrent bepaalde nieuwe afspraken gemaakt?

Wat die leerstoel neerlandistiek betreft, het is goed dat dit vanuit Vlaanderen mee nauwgezet zal worden gevolgd. De Nederlandse taal staat zelfs in Vlaamse universiteiten onder druk, en zeker in Nederlandse. In Zuid-Afrika is dat al zeker het geval, en zeker ook als het gaat over het Afrikaans. Ik ben enkele jaren geleden zelf in Zuid-Afrika geweest, en heb daar ook kunnen vaststellen hoe het Afrikaans daar systematisch onder druk staat. Die leerstoel neerlandistiek zal dus zeker zijn waarde hebben. Op die manier kan de interesse voor de Nederlandse literatuur en taalkunde in Zuid-Afrika, als die in internationaal perspectief wordt geplaatst, zeker worden aangewakkerd.

Minister-president, u hebt het daarstraks al eventjes vermeld: vorig jaar werd een universitaire bibliotheek in Kaapstad door een brand verwoest. Vanuit Vlaanderen gaat er 50.000 euro, waarvan 25.000 euro vanwege de Vlaamse Regering, richting Kaapstad voor de heropbouw en restauratie van die bibliotheek. Wat is ondertussen de stand van zaken wat dat betreft? Zult u ook nauwgezet mee opvolgen waarvoor dat geld zal worden gebruikt?

Tot slot vind ik het een gemiste kans dat Orania niet werd bezocht. Ik zou ook niet weten wat het probleem zou kunnen zijn met Orania. Iedereen is daar welkom als hij de waarden en de normen van de Afrikanercultuur deelt. U weet net zo goed als ik dat Nelson Mandela daar destijds ooit op bezoek is geweest. Ik zie dus niet in waarom wij daar vanuit Vlaanderen niet op bezoek zouden kunnen gaan.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, bedankt voor uw antwoord. U had beloofd om dit aan te kaarten in Zuid-Afrika. U hebt uw belofte gehouden, maar een andere belofte, met de zaakgelastigde spreken, daarentegen niet. Misschien komt dat nog. Ik weet niet of u daar al een planning voor hebt. Ik kom terug op de feiten zelf. U verwijst opnieuw naar heel wat nuanceringsen. Ik had daar trouwens voor gewaarschuwd in mijn vraagstelling. U zegt dat zelfs president Ramaphosa dat heeft genuanceerd. Uiteraard nuanceert de president deze zaak. Dat citaat van hem gaf ik trouwens zelf ook al mee. Statistisch gezien lopen die blanke boeren z gezegd minder gevaar om te worden vermoord dan zwarten. Dat is natuurlijk statistiek, en over cijfers en statistiek kun je veel zeggen. Een bekende stelling is dat je met cijfers alles kunt bewijzen. Blanke boeren en eigenaars worden echter wel degelijk politiek gevisieerd. U hebt in uw antwoord terecht verwezen naar het feit dat wanneer blanke farms worden aangevallen, op diezelfde boerderijen in eenzelfde beweging uiteraard ook zwarten en kleurlingen worden vermoord.

Maar als ik dan even cynisch mag zijn, dat zorgt voor statistische neutralisatie. Dat is net het punt dat ik wil maken: met cijfers en statistieken kan men alles bewijzen. Dit gaat wel degelijk over een politiek gemotiveerde zaak. Ik blijf erbij, dit zijn politiek geïnspireerde moorden, die niet los kunnen worden gezien van bijvoorbeeld de onteigeningen en nationalisatie van blanke farms die de Zuid-Afrikaanse regering wil doorvoeren – dat is eigenlijk een aandachtspunt dat ik nog niet heb aangehaald. Ramaphosa heeft gesteld dat de grond van blanke boeren eigenlijk moet worden herverdeeld richting de zwarte bevolking. Als signaal kan dat natuurlijk tellen. Het is zeker geen signaal dat ervoor zorgt dat zwarten meer respect zullen hebben voor de blanke farms. Dat zijn farms waar effectief nog heel veel werk wordt verricht dat in het voordeel is van de ontwikkeling van Zuid-Afrika.

Minister-president, ik kan dus niet anders dan te zeggen dat u zich eigenlijk opnieuw in de hoek hebt laten zetten door de Zuid-Afrikaanse regering, om mee te gaan in de minimalisering van de 'plaasmoorde' en dat vind ik een jammere zaak.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Ik herhaal nog eens dat het goed is dat u een uitgebreid bezoek hebt gebracht aan Zuid-Afrika. Voor een exportland als Vlaanderen hebben dergelijke zendingen steeds een zeer belangrijke waarde. Zuid-Afrika staat nu op plaats 37 van de ranking wat de Vlaamse totaaluitvoer van goederen betreft, dat is hoger dan Vietnam of de Mercosurlanden. Qua invoer staat Zuid-Afrika zelfs op plaats 21 en het zou dus zeer goed zijn dat we de handelsbalans met Zuid-Afrika nog meer in evenwicht kunnen brengen. Als ik hoor welke bezoeken u hebt afgelegd en welke gesprekken u met de ministers hebt gevoerd, denk ik dat de samenwerking inzake onderzoek en ontwikkeling daar misschien toe kan bijdragen.

De visie van uw regering om het beleid ten aanzien van Zuid-Afrika te gaan heroriënteren naar meer echte samenwerking is in het belang van beide partners. Vandaar dat goed overleg toch wel zeer belangrijk is.

De vraag is: hoe ziet u verdere stappen in de toekomst? Plant u nog een nieuw bezoek of zijn er nog andere ministers van uw regering die een bezoek plannen aan Zuid-Afrika, wat betreft de politieke economische samenwerking? Zal dat gefaseerd gebeuren? Wordt daar een timing op gezet? Kunnen we daar deze legislatuur nog dingen over vernemen?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): In de periode dat u in Zuid-Afrika was, of net erna, is de oostkust van Zuid-Afrika getroffen door enorme regenval, met zeer drastische gevolgen. De zware overstromingen zouden de ergste zijn die het land ooit gekend heeft. Wegen zijn weggespoeld, huizen stonden onder water en mensen moesten op hun dak toevlucht zoeken – we kennen de beelden. In totaal hebben toch meer dan 250 mensen jammer genoeg het leven gelaten. Wetenschappers uit die hoek geven ook aan dat Zuid-Afrika hoe langer hoe meer zal worden getroffen door die hevige regenval, dat is een gevolg van de klimaatopwarming. Enkele jaren geleden hadden ze op dat vlak ook prijs. Het was niet zo drastisch als nu, maar er waren ook wel verschillende doden en heel wat infrastructuurkosten.

Ik vroeg me dus af, minister-president, of u na die overstromingen – dus eigenlijk in de onmiddellijke nasleep van uw bezoek – nog contact had met Zuid-Afrika? Om te bekijken of we hen op de een of andere manier kunnen helpen met onze expertise of met financiële ondersteuning voor de heropbouw na die zeer zware overstromingen, met een zeer hoge tol voor Zuid-Afrika.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, om op jullie bijkomende vragen te antwoorden: voor MellowVans zal het in eerste instantie over een twintigtal arbeidsplaatsen gaan. Het hangt er dan natuurlijk van af of hun business boomt of niet.

Er zijn inderdaad nieuwe afspraken met de havens. De havens in Zuid-Afrika zijn geen goed voorbeeld van goed havenbeheer. In Kaapstad, zeker van op de Tafelberg, kan men de boten bijvoorbeeld zien liggen die niet op tijd binnen konden in de haven. Daar hebben we dus onder andere toegelicht dat de Antwerpse haven internationale opleidingen geeft voor havenbestuur en -beheer. Daar was zeker interesse en er werden wederzijdse contacten gelegd. Ik denk dat we daar inderdaad mooi werk kunnen doen.

Wat de restauratie van de bib betreft, hebben we met de Vlaamse Regering eigenlijk het bedrag verdubbeld dat de universiteit van Leuven had opgehaald door te joggen enzovoort. Het is mede de taak van de Diplomatiek Vertegenwoordiger van Vlaanderen om dat op te vullen, maar ik denk dat 50.000 euro een habbekrats zal zijn van het geheel dat nodig zal zijn om de bib in haar oude pracht en praal te herstellen. Ze hebben de meeste van hun werken wel kunnen redden, er was trouwens eerder waterschade dan brandschade. Dat wordt inderdaad verder opgevolgd door onze lokale vertegenwoordiger.

Mijnheer Deckmyn, in opvolging van het bezoek dat we nu gehad hebben, zal ik zeker en vast contact hebben met de zaakgelastigde van Zuid-Afrika. Ik ben het echter niet met u eens dat ik me in de hoek heb laten zetten door een minimalisering van het probleem. Integendeel, tijdens een handelsmissie, die vooral draait om handels- en culturele betrekkingen, is het niet zo evident om die problematiek aan te kaarten. We hebben dat gedaan, we hebben dat in alle toonaarden gedaan. Vooral de premier van West-Kaap heeft gezegd dat hij bijkomende bevoegdheden heeft kunnen bekomen van de Zuid-Afrikaanse federale overheid, om het probleem ter plaatse aan te pakken. We hebben dat dus wel degelijk aangekaart en zeker niet geminimaliseerd.

Mijnheer Tommelein, wat zijn de verdere stappen? In oktober zal ik nog een contact hebben met de minister van Handel, die dan naar Europa komt. Ondertussen zitten onze diensten samen om de vele opportuniteiten die we gezien hebben, te concretiseren. In oktober zullen we opnieuw bekijken hoever we staan en dat nog concreter maken.

Mijnheer Aerts, bij mijn weten is er nog geen vraag gekomen. Ook nu is het de taak van onze diplomatiek vertegenwoordiger om contact te hebben met de Zuid-Afrikaanse overheid, om te zien of daar specifieke vragen in onze richting zijn. Tot hiertoe zijn die echter nog niet tot bij ons gekomen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Heel kort, ik zal het op een positieve manier proberen aan te kaarten, minister-president. Probeert u in de toekomst alstublieft niet mee te gaan in de retoriek van het ANC, maar probeer tegen de stroom in te roeien en blijf die vreselijke 'plaasmoorde' aankaarten.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Die andere moorden zijn even vreselijk, hè.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de diplomatieke missie van de minister-president naar Noorwegen – 2325 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, u ging in maart op diplomatieke missie naar Noorwegen. U verklaarde daar op 17 maart dat een evolutie naar waterstof noodzakelijk is om in de toekomst onafhankelijk te worden van Russisch gas. U had daaromtrent een gesprek in Oslo met de Noorse minister van Olie en Energie, Terje Aasland.

Noorwegen is een belangrijke Europese leverancier van aardgas. In 2021 leverde het Scandinavische land bijna een kwart van de vraag naar gas van de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk. Volgens u verzekerde de Noorse minister u dat Noorwegen “alle inspanningen zal doen om de gasproductie zo maximaal mogelijk te maken.” Toch ziet u – gezien de al bij al beperkte Noorse volumes gas – maar een oplossing op langere termijn: om tot een Europese onafhankelijkheid van Russisch gas te komen, zal er volgens u volop ingezet moeten worden op waterstof.

U ging ook naar Noorwegen om zich te profileren als partner inzake waterstof. De samenwerking met Noorwegen zou zich in eerste instantie focussen op het opslaan van koolstof die vrijkomt bij het produceren van waterstof via fossiele brandstoffen, de zogenaamde grijze waterstof. De Noorse en Franse energiebedrijven Equinor en Engie werken al samen rond het zogenaamde H2BE-project dat focust op blauwe waterstof. Hierbij wordt waterstof geproduceerd met fossiele brandstoffen, maar wordt de CO₂-uitstoot die daarbij vrijkomt, afgevangen. Met het H2BE-project zou gas uit Noorwegen naar Zeebrugge worden geëxporteerd en van daaruit verder worden gedistribueerd naar Gent waar er waterstof mee geproduceerd wordt. De CO₂ die vrijkomt bij de productie wordt dan afgevangen en via een pijplijn opnieuw naar Noorwegen gestuurd, waar ze kan worden opgeslagen. Het project zou driehonderd jobs kunnen creëren in Vlaanderen. De twee energiebedrijven willen het project tegen 2027-2028 lanceren.

Minister-president, kunt u een overzicht geven van de thema's die werden besproken tijdens het onderhoud met de Noorse minister van Energie?

Werden er concrete afspraken gemaakt met de Noorse minister van Energie?

Is de Vlaamse Regering betrokken bij het H2BE-project? Zo ja, op welke manier en krijgt het project financiële ondersteuning van de Vlaamse overheid?

Had u nog andere ontmoetingen in Noorwegen? Zo ja, met welke personen of organisaties en wat werd er precies besproken?

Reisden er met u nog andere personen dan medewerkers mee naar Noorwegen? Zo ja, wat was het opzet van hun aanwezigheid en werden er door hen contacten gelegd met de Noorse overheid of Noorse bedrijfsleiders?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, ik zal uw eerste twee vragen samen beantwoorden. Ik geef een overzicht van de thema's en daarna de concrete afspraken die er zijn gemaakt.

Ik had met de Noorse minister van Energie een constructieve dialoog over de huidige energiecrisis. De Europese afhankelijkheid van Russisch gas en de actuele uitdagingen rond bevoorradingszekerheid voor gas kwamen ter sprake.

Ik vroeg daarom of Noorwegen zijn gaslevering kan verhogen. Minister Aasland stelde dat zijn land zich inspant om de gasproductie te maximaliseren. Veiligheids-overwegingen maken een drastische verhoging echter onmogelijk. Noorwegen wenst niettemin toe te zien op een stabiele en betrouwbare toelevering. Het is een beetje diplomatiek taalgebruik om te zeggen dat men nog wel iets kan maar dat men ook niet te veel moet verwachten. Hun capaciteit zit eigenlijk op het maximum. Hij zei dat men eigenlijk alleen het interval tussen onderhoudsbeurten wat kon vergroten zodat er wat meer productie kan zijn. Veel zal het niet opbrengen.

De energiecrisis schuift de energietransitie, noodzakelijk in het licht van de klimaatverandering, prominenter naar voren. Alleen via nauwe Europese samenwerking zullen we de beste resultaten boeken. Zowel minister Aasland als ikzelf menen dat koolstofarme technologieën daarin een rol spelen. De opvang en opslag van koolstofdioxide, CCS in het jargon, en de productie van duurzame blauwe waterstof kunnen mee de omslag maken. Zowel Vlaanderen als Noorwegen kunnen daarbij een voortrekkersrol vervullen. Ik verwijs hierbij naar de bestaande, goede samenwerking binnen de North Sea Basin Task Force. Een samenwerking die we graag verder willen uitbouwen.

We maakten enkele concrete afspraken. Minister Aasland stelde voor om dit jaar een gezamenlijk CCS-evenement te organiseren bij ons. Het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap staat in contact met de Noorse collega's om dit op touw te zetten tijdens de Europese week rond duurzame energie.

Bovendien zal er op Belgisch niveau hopelijk nog dit jaar met de Noorse minister een bilateraal akkoord worden gesloten over CCS in het kader van het Londenprotocol, zodat CO₂-transport tussen onze beide landen snel een feit kan zijn. De deelstaten zullen hierbij worden betrokken.

Is de Vlaamse Regering betrokken bij het H2BE-project? H2BE is een project dat past in het Vlaams waterstofbeleid. Samen met mijn Noorse ambtsgenoot wil ik de kennisdeling over koolstofarme waterstoftoepassingen versterken. Vlaanderen en Noorwegen willen dan ook verschillende gezamenlijke projecten ondernemen.

Equinor, Engie en Fluxys onderzoeken de mogelijkheid om een koolstofarme waterstof-productiefaciliteit van 1 gigawatt te realiseren in het Gentse havengebied. Het betreft zogenaamde blauwe waterstof. Het project houdt in dat aardgas via bestaande infrastructuur uit Noorwegen naar Zeebrugge zou worden verstuurd, van waaruit het verder verdeeld wordt naar het Gentse havengebied. Daar wordt dan waterstof gecreëerd die gebruikt zal worden als grondstof en energiebron voor de Vlaamse industrie. De CO₂ die vrijkomt bij de ontwikkeling van de waterstof wordt opgevangen en afgevoerd via pijpleidingen naar een exportterminal vanwaar het per schip naar Noorwegen vervoerd zal worden. Ter plaatse wordt de CO₂ vervolgens onder de zeespiegel gestockeerd. Ik sprak hierover met het management van Equinor en Engie.

Op langere termijn, richting 2040 en 2050, zal zogenaamde groene waterstof de te volgen weg zijn. Via het H2BE-traject kunnen echter kostbare jaren worden gewonnen op het vlak van reduceren, opvangen, transporteren en stockeren van CO₂. Ook moet het project zorgen voor 300 permanente jobs in Vlaanderen. Bovendien helpt het de tewerkstelling van huidige werknemers in de industriële sector verzekeren. Er is momenteel geen rechtstreekse financiële ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid voor het project. De lijnen naar de Vlaamse Overheid blijven logischerwijs echter openstaan. Ook kan men een beroep doen op de bestaande kanalen van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) voor eventuele ondersteuning.

Er waren inderdaad ook enkele andere ontmoetingen, onder meer met de staatssecretaris voor Handel en Industrie Halvard Ingebrigtsen. Ik lichtte de Vlaamse Noordstrategie toe en de ambitie om de banden met Noorwegen aan te halen. Ik sprak verder over de institutionele positie van Vlaanderen in het federale België en haalde aan dat dit mogelijkheden schept op het vlak van internationale samenwerking. Het gesprek ging ook over Oekraïne en de gevolgen van de sancties.

De staatssecretaris benadrukte enkele gelijkenissen tussen Noorwegen en Vlaanderen. Verder verwees hij naar het Noors lidmaatschap van het Europees Milieuagentschap. Ook vermeldde de staatssecretaris de mogelijkheden die zijn land heeft om eigen handelsverdragen te sluiten.

De heer Ingebrigtsen legde de nadruk op de thema's waterstof, batterijen, CCS, offshore wind en de vergroening van de industrie. Ten slotte volgde nog een korte gedachtewisseling over de toepassingen van waterstof, CCS en over de overgang naar het EU-mechanisme voor koolstofgrenscorrectie.

Wat betreft verdere ontmoetingen, verwees ik al naar mijn gesprek met het management van Equinor en Engie. Verder had ik een werklunch met bedrijven, voornamelijk uit de Noorse energiesector, en clusterorganisaties. Ook was er een overleg met de leiding van de Noorse Opera en Ballet, waaronder Geir Bergkastet, de directeur. We bespraken onder meer de ondersteuning van de culturele sector in de covidpandemie en deelden best practices rond de herstart van de culturele activiteiten. Er stond ook een overleg met de directeur van Dansens Hus gepland. De Vlaming Samme Raeymaekers leidt sinds 2018 dit Noorse nationale centrum voor hedendaagse dans. Het centrum heeft een sterke reputatie en programmeert veel Vlaamse producties. In Dansens Hus ontmoette ik tot slot het management van de Noorse zalmkweker Columbi Salmon, dat de grootste onshore Atlantische zalmkwekerij in de EU plant in Oostende, vanaf 2023. Dan zullen we niet enkel garnalkroketter, maar ook Oostendse zalm kunnen eten. Samme Raeymaekers heeft ook jarenlang in het Brugse Concertgebouw gewerkt.

Deels parallel aan mijn werkbezoek, was er een werkbezoek vanuit en gecoördineerd door het Departement Cultuur, Jeugd en Media, waarbij ook het Vlaams Audiovisueel Fonds aansloot. Naast de gemeenschappelijke culturele luiken hadden zij een overleg met het Noors Filminstituut, waar ik zelf niet bij was.

Voor anderhalve dag was het een zeer gevuld programma, zoals steeds.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor uw zeer interessante antwoord.

Er waren twee elementen die zich vooral toespitsen op een energiereis op het eerste gezicht, namelijk de afhankelijkheid van Russisch gas en de problematiek daar rond, wat het allemaal zeer actueel maakt, en de problematiek van de energietransitie. Ze maken dat uw gesprekken daar zeer interessant waren.

Ik heb ergens gelezen, nog niet zo lang geleden, dat de Noorse regering een beetje verveeld zit met het feit dat dit hen, door de Russische oorlog in Oekraïne, een economisch voordeel oplevert. Als ik me niet vergis, zaten ze daar in zoverre mee verveeld dat ze een stuk van de winsten – want dat zijn voor een deel staatswinsten – willen reserveren voor de wederopbouw van Oekraïne. Ik vraag me af of dit ter sprake gekomen is? Het is gewoon uit interesse dat ik die bijvraag stel.

U hebt naast de energie ook diverse andere zaken ter sprake gebracht. Ik wil mij op twee zaken focussen, want het was allemaal interessant wat u gezegd hebt.

Ten eerste vind ik het heel goed dat u de institutionele positie van Vlaanderen binnen België, inzake internationale akkoorden, toelicht. Ik neem aan dat u dat altijd doet en ik vind dat een uitstekende zaak. Als ik in het buitenland ben, dan probeer ik altijd uit te leggen dat wij als Vlaanderen zelf akkoorden mogen sluiten. Dan moet je altijd beginnen uit te leggen hoe de structuren in elkaar zitten. Ik probeer dan nog eens te verwijzen naar het Verdrag van Lissabon en dergelijke toestanden, maar het is best ingewikkeld om dat altijd weer uit te leggen. Dus niet alleen u, maar elke minister die op internationaal vlak mensen gaat bezoeken zou dat altijd mee op de agenda moeten plaatsen. Ik ga ervan uit dat u dat zeker doet.

Ten slotte had u het over Noorse zalm onshore, in 2023, en toen hoorde ik 'Oostende' en dacht: 'Waar komt dat vandaan?' Is er een reden gegeven waarom men precies voor Oostende heeft gekozen, of komt dat door lobbywerk in het verleden? Gewoon uit interesse.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Ik dank u voor uw uitvoerige antwoord, minister-president. Ik had daarover eigenlijk ook een gelijkaardige schriftelijke vraag ingediend, maar collega Deckmyn is me dus voor geweest, want er is eigenlijk geantwoord op de verschillende vragen die ik gesteld heb.

Ik denk dat het goed is dat deze missie naar Noorwegen volledig in het kader is van de Noordstrategie. CCS is zeer belangrijk, ook voor ons land. U haalde aan dat er blijkbaar een soort van CCS-event zou worden georganiseerd in een samenwerking tussen Vlaanderen en Noorwegen, en waarbij ons agentschap ook betrokken is. Ik denk dat we daar zeker naar moeten uitkijken. Verder denk ik dat het ook een goede zaak is dat Vlaanderen betrokken is bij het H2BE-project, inzake het transportbeleid tussen de twee landen. Ik dank u.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, neen, het is niet ter sprake gekomen dat men die stijgende winsten daarvoor zou gaan aanwenden. We spreken ook over begin maart.

Wat de institutionele positie van Vlaanderen betreft: ja, dat is standaard, ook bij elk bezoek dat ik hier krijg van een ambassadeur. Maar waarom haalde ik het hier specifiek aan? Toen we onze Noordstrategie gestalte aan het geven waren, en daar gingen toelichten waarom het belangrijk was dat we daar een diplomatieke ... was het aan die kant, zowel bij Zweden als bij Noorwegen en eigenlijk ook bij Denemarken 'dur de compenure', zoals we dat in schoon Vlaams zeggen. Dat was ook zo bij de Zweedse minister. Ik ben de dag erna doorgereisd naar Zweden, en het heeft daar heel veel voeten in de aarde gehad, en heel veel van onze diplomatieke vertegenwoordiging gevraagd, om op een hoog niveau ministeriële contacten te hebben. Ik heb daar opnieuw heel in detail uitgelegd hoe het zit. Je ziet dat er in de doorstroming tussen de diplomatieke wereld en de minister soms nog wel wat hiaten zijn. Ik zeg altijd wat over het internationaal verdragsrecht, en ten tweede ook dat wij niet in het stelsel zitten van 'Bundesrecht bricht Landesrecht'. Dat is ook iets waarover velen hun ogen opentrekken: dat het federale niveau in ons parlement niet kan tussenkomen. Die twee elementen vermeld ik dus om goed te positioneren dat het wel belangrijk is om met ons bilateraal en multilateraal samen te werken.

U vraagt naar de reden waarom het Oostende is geworden. Dat was voor hen de meest geschikte locatie. Ze hebben de verschillende opties – niet alleen de Vlaamse havens, maar ook andere Europese havens – bekeken en dat was voor hen de meest geschikte haven. Het kan de burgemeester van Oostende maar plezieren.

En ja, mijnheer Vanlouwe, dat was geen bijkomende vraag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het ontbreken van een Vlaamse vertegenwoordiging op de vastgoedbeurs MIPIM in Cannes – 2329 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, voor het eerst sinds 2019 vond MIPIM, de belangrijkste vastgoedbeurs ter wereld, weer plaats in Cannes. Waalse en Brusselse politici waren talrijk aanwezig op de beurs. Onder andere de burgemeester van Namen Maxime Prévot, de burgemeester van Charleroi Paul Magnette en de staatssecretaris voor de Regie der Gebouwen Mathieu Michel tekenden present. Ook het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest was vertegenwoordigd met minister-president Rudi Vervoort en de staatssecretarissen van Huisvesting Nawal Ben Hamou en Stedenbouw Pascal Smet.

Er waren amper Vlaamse politici te bespeuren op de vastgoedbeurs in Cannes. Antwerpen en Gent hadden jarenlang een eigen stand op het Belgische paviljoen, maar zetten beiden hun deelname in 2019 stop. Ik ben op lokaal niveau betrokken geweest bij heel wat debatten hieromtrent. De reden daarvoor is genoegzaam bekend. Het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest namen het Belgisch paviljoen 'Surreal Estate' daarop volledig over. De 'Flanders Corner', die zich in het Belgisch paviljoen zou moeten bevinden, blijkt volgens de zakenkrant De Tijd – ik citeer ze – "niet meer dan enkele verloren tafeltjes naast de bar te omvatten." Ik zal daar verder geen uitspraken over doen, het citaat zegt genoeg. Flanders Investment & Trade (FIT) zou de meerwaarde van deelname aan het Belgische paviljoen in vraag stellen. Het behoort volgens FIT niet tot zijn kerntaken.

Volgens De Tijd is de politieke voorzichtigheid in Vlaanderen rond MIPIM echter te wijten aan de schandalen in de Vlaamse vastgoedwereld zoals Publicis, Optima en Land Invest. Voormalig socialistisch Gents burgemeester Daniël Termont reisde ooit naar de beurs met een vliegtuig gecharterd door Optima-baas Jeroen Piqueur. Paul Magnette toont zich echter verbaasd over het wegblijven van zijn Vlaamse collega's in Cannes. Hij stelt dat het fundamenteel is om aanwezig te zijn omdat het er wemelt van de investeerders en de beurs kan volgens hem projecten echt versnellen.

Mijn vragen zijn vooral gefocust op wat FIT hieromtrent te zeggen heeft.

Minister-president, gaat u akkoord met de redenering van FIT dat een deelname aan het Belgisch paviljoen niet tot zijn kerntaken behoort?

Zeker in het licht van die schandalen, die ik ook persoonlijk heb meegemaakt in Gent, is het belangrijk om een visie te ontwikkelen naar aanleiding van een dergelijke problematiek. Wat is uw visie inzake de zoektocht naar buitenlandse investeringen in Vlaams vastgoed?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Deze beurs is hoofdzakelijk een ontmoetingsplaats. Zowel vanuit 'trade'- als vanuit 'invest'-perspectief is de doelgroep van FIT hier niet rechtsreeks aanwezig. FIT richt zich immers in de eerste plaats tot de Vlaamse exporteurs of beslissingsnemers van buitenlandse bedrijven.

Zowel vanuit 'trade'- als vanuit 'invest'-oogpunt speelt deze beurs vooral een ondersteunende rol bij het aantrekken van projecten die vervolgens kansen kunnen bieden voor bedrijven. De investerende bedrijven zelf zijn echter niet aanwezig op MIPIM.

FIT maakt telkens een inschatting om met de beschikbare middelen een maximale impact te genereren en beslist ook in functie daarvan in welke evenementen en beurzen personeel en middelen worden geïnvesteerd.

Wat is mijn visie inzake de zoektocht naar buitenlandse investeringen in Vlaams vastgoed? Bij het aantrekken van buitenlandse investeringen richt onze strategie zich in de eerste plaats op het creëren van toegevoegde waarde voor de Vlaamse economie. FIT speelt proactief in op economische activiteiten die ons verrijken door de inbreng van nieuwe technologieën en innovatieve ontwikkelingen.

In de eerste plaats benaderen we dus rechtstreeks buitenlandse bedrijven waarvan de economische activiteiten voldoende opportuniteiten bieden om aan deze doelstelling te voldoen.

Investerings in vastgoed of infrastructuur kunnen een ondersteunende rol spelen bij het uitbouwen van een aantrekkelijker ondernemersklimaat. Zoals toegelicht, heeft dit hier vooral een secundair belang. Het zijn veeleer steden, gemeenten of havens die dit soort van investeringen beogen en aangaan en dus ook aanwezig zijn op deze beurs.

Het gaat er altijd om te proberen een maximaal resultaat te boeken met de middelen waarover je beschikt. In die zin wordt die MIPIM-beurs door FIT en door mezelf als minder – hoe zal ik het zeggen? – nuttig ingeschat.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik ben blij te horen dat het als minder nuttig wordt ingeschat.

Wat FIT betreft, begrijp ik natuurlijk dat de reden is dat hun doelgroep niet volledig aanwezig is. Maar dat citaat in De Tijd straalt toch af op Vlaanderen. De 'Flanders Corner', die zich in het Belgisch paviljoen zou moeten bevinden, blijkt volgens De Tijd "niet meer dan enkele verloren tafeltjes naast een bar te omvatten". Als ik zoiets lees in de krant ... We zijn niet betrokken bij wat er gebeurt, maar het is dan toch wel een 'Flanders Corner'. Hoe wordt dat dan geregeld? Heeft Vlaanderen er hoe dan ook iets in te zeggen? Want als dat iets is van verschillende steden en gemeenten, moet daar misschien niet het etiket Vlaanderen op worden geplakt. Want je maakt op die manier meer antireclame voor Vlaanderen dan reclame. Wordt er nog actie ondernomen? Zullen er nog gesprekken plaatsvinden? Wat mij betreft, kunnen we dan beter volledig wegblijven.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik ben natuurlijk niet verantwoordelijk voor wat een journalist schrijft. Maar het zou van eerlijkheid getuigen indien de journalist zou zeggen dat Vlaanderen er bewust voor heeft gekozen om daar niet aanwezig te zijn. Zeggen dat ze Vlaanderen hebben gezocht en niet hebben gevonden, behalve een 'corner' waarin een tafeltje stond, vind ik geen correcte journalistiek. Als je er bewust voor kiest om daar weg te blijven, kan het zijn dat je een tafeltje in een hoek ziet staan. Ik zal overigens eens navragen of daar inderdaad het opschrift 'Flanders Corner' bij hing, want dat zou er dan inderdaad beter niet hangen. Een journalist moet correcte informatie geven. En correcte informatie zou in dezen zijn dat Vlaanderen er bewust voor heeft gekozen om er niet aan deel te nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over transnationale lijsten bij Europese verkiezingen – 2359 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, op 10 maart 2022 berichtten verscheidene media dat er een voorbereidend akkoord zou bestaan rond zogenaamde transnationale lijsten. Dat zou zijn afgesproken door de grotere Europese fracties in het Europees Parlement. De overeenkomst voorziet dat elke Europese burger, naast zijn eerste stem binnen zijn eigen land – en in ons land binnen zijn eigen deelstaat – ook nog een tweede stem zou kunnen uitbrengen voor een lijst met kandidaten vanuit meerdere lidstaten. Deze transnationale lijst zou 28 nieuwe zetels beslaan, in aanvulling van de bestaande 705 zetels die nog steeds verkozen worden door nationale of deelstatelijke lijsten.

De transnationale lijst kent, zeker voor ons land, mogelijk negatieve gevolgen. Er zijn bijvoorbeeld veel meer inwoners, meer kiesgerechtigden in de grotere lidstaten zoals Duitsland, Frankrijk, Spanje en Italië dan dat er zijn in België, Oostenrijk en Denemarken. Bij de Europese verkiezingen bestaat het zeer reële risico dat een aanzienlijk deel van de kiesgerechtigden vooral kijkt naar de nationale oorsprong van de kandidaten en op basis daarvan zijn stem uitbrengt. Want laten we eerlijk zijn, wie kent kandidaten uit andere lidstaten? Men volgt uiteindelijk de nationale media en men kent eigenlijk amper kandidaten uit andere lidstaten.

Het gevolg hiervan zou een oververtegenwoordiging kunnen zijn van Duitse, Franse en Spaanse kandidaten voor die 28 zetels. Op die manier knippen de transnationale lijsten de band tussen Europese parlementsleden en hun kieskringen door, die net zo belangrijk is voor de legitimiteit van het Europees Parlement.

In een volgende stap zal het Europees Parlement stemmen over die overeenkomst. Het is dus een deal die is gesloten tussen de grotere fracties. Finaal zal de Europese Raad met unanimitéit over dit akkoord moeten beslissen, en dat is natuurlijk een heel belangrijke stap.

Minister-president, gelet op het belang van deze ontwikkeling krijg ik graag een antwoord op mijn vragen. Heeft de Vlaamse Regering hierover een positie ingenomen? Vond er al intra-Belgisch overleg plaats hierover, aangezien dit onder meer naar de Europese Raad zal gaan? Wat werd er dan besproken? Met welke output? Wordt er binnenkort zo'n overleg gepland? Welk standpunt wordt finaal door België ingenomen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het besluitvormingsproces over de kieswetgeving voor de komende Europese verkiezingen, met daarin ook de optie om te werken met transnationale lijsten, loopt momenteel, zoals u zelf hebt geschetst, nog binnen het Europees Parlement. De plenaire vergadering van het Europees Parlement heeft zich hierover nog niet uitgesproken.

Wanneer het zover komt – maar dat is dus nog geen zekerheid – zal deze kwestie ook aan de orde worden gebracht in de Raad Algemene Zaken. Momenteel is de discussie hierover tussen de lidstaten binnen de Raad nog niet opgestart. Dat kan ten vroegste eind mei of begin juni worden verwacht.

Bijgevolg is een Vlaamse of Belgische standpuntbepaling momenteel nog niet aan de orde. De Vlaamse Regering heeft daar ook nog niet over gesproken.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik begrijp dat het nog in een voorbereidende fase zit. Einde maart is gebleken dat het principe eigenlijk wel is goedgekeurd in de commissie Institutionele Zaken. Daar is al een stemming geweest om op de transnationale lijsten ook de spitzenkandidaten te zetten. U zult zich herinneren dat dit bij de laatste verkiezing was afgevoerd, maar bij de verkiezing daarvoor enorm werd gepusht. Blijkbaar is het de bedoeling om die spitzenkandidaten op zulke transnationale lijsten te zetten. Dit werd in de commissie Institutionele Zaken van het Europees Parlement al gestemd.

Anderzijds zou er ook sprake van zijn dat er in de grootste lidstaten wordt gewerkt met een kiesdrempel van 3,5 procent. Dat is een wijziging ten opzichte van het moment waarop ik mijn vraag om uitleg heb ingediend.

Ik begrijp dat het nog niet ter sprake is gekomen op het intrafederaal overleg, maar ik hoop dat de Vlaamse Regering hierover een duidelijk standpunt inneemt zodat we daar vanuit Vlaanderen rekening mee zouden houden en dat we daar niet mee worden geconfronteerd op het ogenblik dat de Raad dit zou beslissen en de 28 kandidaten via transnationale lijsten worden opgedrongen. Ik blijf erbij dat daarvoor geen enkele democratische legitimiteit is. Ik hoop dat de Vlaamse Regering zich daar goed op voorbereidt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over meisjes- en vrouwenrechten in Afghanistan
– 2398 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de humanitaire en mensenrechtensituatie in Afghanistan
– 2533 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): We hebben dit al enkele keren besproken in het parlement, en het is niet toevallig dat mevrouw Talpe een gekoppelde vraag om uitleg heeft, want ze heeft de situatie in deze commissie vorige maand nog aangekaart.

Wat is er ondertussen gebeurd? De taliban hadden onder grote internationale druk wel beloofd dat meisjes naar school zouden mogen gaan, maar toen kwamen er einde maart beelden binnen van wenende meisjes die toch niet naar school mochten gaan in Afghanistan. Het was hun beloofd, het was de internationale gemeenschap beloofd, maar het mocht toch niet.

Dat zijn natuurlijk schrijnende taferelen die absoluut niet meer door de beugel kunnen en niet meer van deze eeuw zijn, ook niet van de vorige eeuw of de eeuw daarvoor. Dit kunnen we echt niet tolereren.

Minister-president, in eerdere besprekingen gaf u aan dat Vlaanderen investeert in projecten van de Raad van Europa om geweld tegen vrouwen te stoppen, maar evengoed in het ondersteunen van een gouvernementeel netwerk van Europese lgbtqi-contactpunten. Vlaanderen heeft ook al 200.000 euro geïnvesteerd in humanitaire hulp via het Wereldvoedselprogramma. Het Vlaams Parlement heeft in het begin van dit parlementaire jaar unaniem een resolutie goedgekeurd. Dit toont aan hoe belangrijk we dit allemaal vinden.

Minister-president, welke initiatieven hebt u ondertussen nog genomen om de meisjes- en vrouwenrechten in Afghanistan opnieuw op Europees niveau aan te kaarten? Plant u nog nieuwe diplomatieke initiatieven? Kunt u een stand van zaken geven over de twee projecten van de Raad van Europa?

U ging onderzoeken wat Vlaanderen nog kon doen inzake meisjes- en vrouwenrechten. Wat leverde dat onderzoek op? Welke initiatieven kan Vlaanderen nog extra nemen? Voorziet Vlaanderen extra ondersteuning voor de ngo's die met vrouwen- en meisjesrechten in Afghanistan bezig zijn?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, we hebben al verschillende keren van gedachten gewisseld over de schrijnende toestanden in Afghanistan, in het bijzonder over meisjes- en vrouwenrechten, maar ook in het algemeen over humanitaire rechten.

In februari heb ik nog een vraag om uitleg gesteld, waarin stond dat vrouwen niet meer alleen mogen reizen of mogen meespelen in televisieprogramma's. Voor ons was dat al ondenkbaar, en dan bleek nu, einde maart, op de allereerste dag van het nieuwe schooljaar in Afghanistan, dat de middelbare scholen voor meisjes niet opengaan. Daar valt je mond van open.

Er was nochtans heel wat druk, maar het is toch gebleken dat we voor deze toestand staan. Verschillende landen zoals de VS en Canada, en uiteraard ook de Europese Unie, reageerden meteen scherp en riepen op de beslissing terug te draaien. De Wereldbank besloot een aantal projecten stop te zetten. Je voelt dat deze situatie de gemoederen terecht beroert.

Naast de zorgen om de vrouwen- en meisjesrechten is er ook de schrijnende humanitaire situatie in het land. Eind maart trok de VN opnieuw aan de alarmbel. Ik heb hierover enkele cijfers opgenomen: 95 procent van de bevolking zou te weinig voedsel hebben en voor 9 miljoen mensen dreigt de hongersnood.

Er werd een donorconferentie georganiseerd met de bedoeling 4,4 miljard dollar op te halen. Het streefdoel werd niet gehaald, er werd uiteindelijk 2,4 miljard dollar ingezameld. Hierover heb ik enkele vragen, die ook aansluiten bij de vragen van collega Aerts.

Minister-president, Vlaanderen en de EU maakten middelen vrij voor noodhulp aan Afghanistan. Zijn er nog bijkomende initiatieven op til in het kader van de nieuwe alarmerende toestand? Hoe reageert u op de sluiting van de middelbare scholen voor meisjes?

Minister-president, u gaf in uw antwoord op mijn vraag om uitleg van 15 februari aan dat u zich zou toespitsen op de organisaties die ervaring hebben met deze problematieken. Is daar iets mee gebeurd? Werd u gecontacteerd door die organisaties? U had namelijk ook opgeroepen om dat zeker te doen. Ziet u mogelijkheden om op het Europese of internationale niveau initiatieven te nemen niet alleen voor vrouwen en meisjes, maar ook voor de rechten van de lgbtqi+-gemeenschap?

Sinds de machtsovername van de Taliban worden internationale fondsen voor het land stopgezet en worden er miljarden tegoeden aan de Afghaanse centrale bank bevroren. De Amerikaanse president Biden besliste om op 7 miljard dollar van die middelen beslag te leggen. De helft werd voorbehouden voor schadevergoedingen voor nabestaanden van de slachtoffers van 11 september, de andere helft zou naar humanitaire hulp gaan. Hoe staat u hiertegenover?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Aerts, ik zal beginnen met te antwoorden op uw vragen. Zoals u zelf al aangaf, heeft Vlaanderen al behoorlijk wat financiële middelen vrijgemaakt om de rechten van vrouwen en meisjes te bevorderen. Concreet voor Afghanistan voorzagen we recentelijk nog 200.000 euro aan humanitaire hulp via het Wereldvoedselprogramma.

In oktober van vorig jaar pleitten mijn diensten er tijdens de intrafederale voorbereidingsvergadering van de Informele Raad Buitenlandse Zaken en Ontwikkelings-samenwerking al voor om aandacht te besteden aan de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes, inclusief de toegang tot publieke diensten zoals gezondheidszorg en onderwijs.

Dit blijft voor mij stevast op de radar staan en mijn diensten zullen dit onderwerp blijven aankaarten waar mogelijk, en al zeker tijdens die intrafederale voorbereidingsvergaderingen.

Ik wil ook nog wijzen op het statement van de onderwijsministers van de Europese Unie over het onderwijs voor meisjes in Afghanistan dat op 29 november 2021 voor Vlaanderen werd ondertekend door minister Weyts.

Wat is de stand van zaken van de twee projecten? De Vlaamse samenwerking met de Raad van Europa heeft betrekking op de ondersteuning van multidonorprogramma's waaraan verschillende gelijkgezinde landen participeren en die passen in de middellange termijnstrategie van deze multilaterale organisatie.

Het project omtrent LGBTI-contactpunten zit goed op schema. Activiteiten voor de uitwisseling van goede praktijken, zoals het forum van de Internationale Dag tegen Homofobie, Bifobie, Transfobie en Interseksefobie (IDAHOT), en rondetafelconferenties werden tijdens de COVID-crisis hybride of online georganiseerd.

Vorig jaar werd het secretariaat van het netwerk ondergebracht in de structuren van de Raad van Europa, wat bijdraagt aan de verduurzaming van het netwerk. Het netwerk draagt ook bij aan het LGBTI-programma van de Raad van Europa ter ondersteuning van de lidstaten om een inclusieve antidiscriminatiewetgeving uit te werken en de capaciteiten van actoren op het terrein op te schalen, bijvoorbeeld bij politieagenten en aanklagers om haatmisdrijven op basis van LGBTI beter te kunnen aanpakken.

Daarnaast werden verschillende LGBTI-organisaties ondersteund die onder meer werken met jongeren, vluchtelingen, transgenders en oudere LGBTI-mensen. Zo heb ik eind vorig jaar bijkomend 100.000 euro vrijgemaakt om dit multidonorprogramma te ondersteunen.

Het programma Ending violence against women vormde de afgelopen twee jaar een flexibel instrument om snel te reageren tegen de ondergraving van de Conventie van Istanbul, het meest alomvattende en vooruitstrevende instrument op het vlak van het voorkomen en bestrijden van gendergerelateerd geweld.

Er werden verschillende instrumenten ontwikkeld, waaronder een Nederlandstalige video in de strijd tegen seksisme, infographics in tien talen, en bewustmakingscampagnes in samenwerking met UN Women en met nationale NGO's in Tsjechië,

Polen en Letland. Er werd ook een assessmentrapport opgemaakt ter ondersteuning van de Letse overheid voor de verdere ontwikkeling van nationale maatregelen, dat voorgesteld werd via een webinar.

Verder werden de monitoringactiviteiten van de Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO) ondersteund met de ontwikkeling van studies en een video over de impact van de conventie op de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Aldus werkt de Raad van Europa complementair aan de inspanningen van de lidstaten, inspelend op specifieke vragen en met een snelle toegang tot een ruim expertisenetwerk. Eind vorig jaar hebben we bijkomend vanuit het Vlaams budget voor mensenrechten een tweede subsidie vrijgemaakt van opnieuw 100.000 euro voor de verdere ondersteuning van dit programma in de periode 2022-2025.

Wat uw derde vraag betreft over het onderzoek naar wat Vlaanderen op dit vlak verder nog kan doen, moet ik zeggen dat het helaas nog altijd zeer moeilijk is om extra initiatieven te nemen om de rechten te verdedigen van vrouwen en meisjes in Afghanistan.

U hebt in uw vraagstelling de nieuwe realiteit geschetst: de taliban zijn in Afghanistan opnieuw aan de macht en weerhouden meisjes ervan om naar school te gaan. Dat maakt het voor een bescheiden speler als Vlaanderen dan ook moeilijk om initiatieven te nemen die impact hebben en die daartegenin kunnen gaan. Maar, zoals ik al heb gezegd, we blijven onze ogen openhouden voor het geval zich daartoe mogelijkheden aanbieden.

De verslechterende situatie in Afghanistan wordt ook opgevolgd door UNESCO, die trouwens nog steeds vertegenwoordigers ter plaatse heeft. Op de Global Education Meeting 2021 was België vertegenwoordigd door minister Weyts en op die vergadering was er ook veel aandacht voor de situatie van meisjes en vrouwen. De Transforming Education Summit bouwt daarop voort en zal dus ook transversaal de kwestie van uitsluiting van meisjes en vrouwen opnemen.

Op uw laatste vraag over de extra ondersteuning voor de ngo's deel ik uw visie dat de rechten van vrouwen en meisjes zeer belangrijk zijn. Ik houd inderdaad de mogelijkheid open om in de toekomst organisaties te steunen die hierop inzetten, net zoals we in het verleden ook al steun verleenden aan de Raad van Europa en aan andere organisaties.

Maar de Vlaamse middelen zijn natuurlijk niet onbeperkt en er zijn veel andere nobele doelen die ondersteuning verdienen. Op dit ogenblik kan ik daarom geen vaste toezeggingen doen dat we extra ondersteuning zullen voorzien voor ngo's die vrouwen-en meisjesrechten bevorderen.

Mevrouw Talpe, ik denk dat ik hiermee meteen ook een antwoord heb gegeven op uw eerste vier vragen. Wat geldt voor de rechten van meisjes en vrouwen, geldt evenzeer voor de rechten van de lgbtqi+-gemeenschap.

We doen wat we kunnen en we observeren welke mogelijkheden er zijn, maar die mogelijkheden zijn beperkt en we koppelen onze steun daarom aan de werking van internationale organisaties. Dat is de meest efficiënte werkwijze.

Wat uw vraag betreft over de bevroren tegoeden bij de Afghaanse centrale bank: ik kan er alle begrip voor opbrengen dat de Verenigde Staten deze middelen niet willen vrijgeven aan het talibanregime. In die zin vind ik het wel positief dat de helft van die middelen wordt vrijgemaakt voor humanitaire hulp.

Hopelijk kan dit ook een opening creëren om de dialoog met het talibanregime aan te gaan, bijvoorbeeld om maatregelen terug te schroeven rond de beperking van

het recht op onderwijs voor meisjes. Toch mag het leveren van voedselhulp en basisdiensten aan de Afghaanse burgerbevolking daar niet van afhangen.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister-president, het is goed dat we vanuit Vlaanderen een aantal inspanningen leveren. Ik heb er begrip voor dat er in de hele wereld nog verschillende moeilijke situaties zijn waaraan we ook steun zouden kunnen leveren. Niettemin hebben we vanuit de internationale gemeenschap – ik spreek niet alleen over Vlaanderen, maar uiteraard veel breder – een gigantische verpletterende verantwoordelijkheid.

Dit werd ons voor een deel voorspeld vanuit Afghanistan zelf: doe dit niet, geef die machtsoverdracht niet zomaar. Het zijn mooie woorden, maar ze blijken inderdaad de praktijk te worden en de taliban blijven toch vasthouden aan hun vroegere gewoontes.

Dat is bijzonder jammer en zeer pijnlijk voor de mensen die daar moeten leven. Het gaat over vrouwen en kinderen, maar ook over volwassen mannen die de verdediging van hun vrouw durven opnemen. Je kunt het zo zot niet bedenken en het is bijzonder moeilijk om daar een oplossing voor te vinden zonder de bevolking, die het nu al zeer moeilijk heeft en in hongersnood verkeert, nog verder te treffen.

Ik hoop dat we vanuit de internationale gemeenschap een manier vinden om de taliban onder druk te zetten zodat we daar een ander soort regime kunnen krijgen dat de bevolking meer openheid en een vruchtbaar leven biedt.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, het is duidelijk dat we internationaal en Europees moeten kijken om het nodige gewicht te leggen. In februari had ik dat anders begrepen. Ik dacht dat de mensen van de ngo's ter plaatse ook bij Vlaanderen terecht konden voor een zekere ondersteuning, maar ik begrijp dat u nu de focus legt op de meer internationale organisaties. Zij zullen ongetwijfeld hun waardevolle werk ter plaatse voortzetten.

Ik kan alleen maar vaststellen dat zeven en een halve maand na de machtsovername de vrees die we toen hebben geuit voor de vrouwen- en meisjesrechten, maar ook voor de lgbtqi-gemeenschap, meer dan terecht is. Vorige week las ik nog dat er ook geen vrouwelijke journalisten meer in de regionale media actief mogen zijn. Je kunt het zo zot niet bedenken. Het is de ene na de andere regel die de vrijheden van vrouwen inperkt.

Het gaat niet alleen over de toestand in het onderwijs nu op dit moment, maar ook over de toekomst van die meisjes en van het land. Dat zijn allemaal mensen die geen degelijke opvoeding krijgen. We moeten echt wel verder kijken dan dit moment zelf. Ik ben er bijzonder triestig over dat dit zich nu voordoet.

De vorige keer heb ik gewezen op het onderzoek van de ontwikkelingsorganisatie Asia Foundation uit 2019, dat zei dat 87 procent van de Afghaanse bevolking wil dat meisjes naar school gaan. Die omslag was er ook bij de mensen zelf. Het is dus bijzonder jammer dat het nu wordt teruggedraaid.

We zien dat meisjes clandestien of online lessen volgen, maar dat is absoluut niet hetzelfde als op de schoolbanken. Dat weten we allemaal. Het is ook niet zonder risico in die landen.

Als het onderwijs opnieuw wordt geopend, in welke staat zal dat dan zijn? Men kan onderwijs geven op verschillende manieren. Zal dat deugdelijk zijn? Zullen ze daarmee aan de slag kunnen in de toekomst? Als we de taliban zover kunnen krijgen

om de meisjes opnieuw tot de schoolbanken toe te laten, dan is de kwaliteit van het onderwijs weer een vraag.

Minister-president, u zegt dat we vooral moeten kijken naar overkoepelende, internationale organisaties. Er was een commissaris die pleitte voor een controlemechanisme om het onderwijs op te volgen en om de taliban ter verantwoording te roepen. Weet u daar iets meer over? Het was een Afghaanse onafhankelijke mensenrechtenorganisatie die daarvoor had gepleit. Kunt u daar op dit moment een antwoord op geven?

Tot slot was er in januari een delegatie met taliban in Oslo. Het ging daar vooral over de humanitaire crisis, maar dat zou dan ook worden meegenomen. Ik begrijp dat het voor het Westen bijzonder moeilijk is, zeker voor Vlaanderen alleen, om daar gewicht op te leggen. Enerzijds heb je de taliban, anderzijds heb je de schrijnende situatie van de mensen ter plaatse. Die dualiteit is bijzonder lastig. Ik vraag me af of er nog bijkomende gesprekken met de taliban op de agenda staan op korte termijn.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): De beelden van de jonge meisjes die bij de opening van de scholen niet naar de school konden gaan en terug naar huis werden gestuurd, staan bij velen op het netvlies gebrand. Mijnheer Aerts en mevrouw Talpe, jullie hebben daar een mooie uiteenzetting over gegeven. Het is een verschrikkelijke zaak, maar de humanitaire toestand in zijn geheel is ook niet goed doordat al die Afghaanse tegoeden in het buitenland bevroren zijn. Het gaat over 9 miljard euro. En dan was er ook de donorconferentie.

Dat is allemaal goed, maar we merken dat er binnen de VN ook kritiek is op de strenge westerse sancties ten aanzien van Afghanistan. Er wordt gepleit om die sancties te versoepelen en manieren te zoeken om het Afghaanse volk zelf te sparen.

Minister-president, ziet u een manier waarop de internationale gemeenschap sancties kan treffen waarbij de gewone Afghanen worden gespaard en het humanitaire leed toch kan worden opgevangen? Dat is altijd een beetje dubbel en moeilijk, maar zijn dat soort sancties mogelijk? De humanitaire toestand is op dit moment catastrofaal, los van het feit dat de meisjes niet naar school kunnen. Dat hypothekeert ook verder de toekomst van dat land.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Eerlijk gezegd, ik heb geen weet van bijkomende gesprekken op Europees niveau met de taliban. Ik zeg niet dat ze niet worden gepland, maar ik heb er geen weet van.

Wat we van hieruit kunnen doen om de kwaliteit van het onderwijs in het taliban-regime op te schroeven, wel, de Vlaamse minister van Onderwijs is al dag en nacht bezig met de verbetering van de kwaliteit van het Vlaams onderwijs en dat is ook al geen evidente taak. Hoe we dat van hieruit moeten doen in zo'n regime als dat van de taliban, dat is me ook niet helemaal duidelijk.

Mevrouw Brouwers, we zien voorbeelden van internationale sancties bij Rusland, waar nu sancties worden genomen met de bedoeling om de bevolking niet mee te treffen. Rusland is natuurlijk een totaal andere economie en een totaal ander regime, met een totaal andere economische samenstelling en slagkracht dan wat de taliban er in Afghanistan van aan het maken zijn. Ik ga ervan uit dat de internationale organisaties zich daar ook het hoofd over breken om met de sancties de bevolking niet nog meer in armoede te storten. In die zin zijn er beter geen sancties dan sancties die de bevolking treffen. Dat is de moeilijke afweging die moet worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik heb mijn slotwoord daarnet al gehouden.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, het is duidelijk dat we deze situatie zullen blijven aankaarten in deze commissie. Ik besef wel dat we de kwaliteit van het onderwijs ginder vanuit Vlaanderen niet kunnen oplossen. Het is niet omdat we het niet kunnen oplossen, dat we het niet mogen benoemen en niet kunnen meenemen in onze gesprekken die we Europees en internationaal hebben.

Voor de Afghaanse bevolking is het wel belangrijk dat ze weten dat we hen steunen. Als we zeggen dat de kwaliteit van het onderwijs voor meisjes en vrouwen in de toekomst voor ons belangrijk is, ook al kunnen we daar op het terrein niet meteen wat aan doen, dan mogen we dat zeggen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de gezamenlijke regeringszitting van Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen – 2414 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, een paar weken geleden vond er in Düsseldorf een ontmoeting plaats tussen uzelf en minister-president Hendrik Wüst van de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen. Daarna volgde ook een gezamenlijke regeringszitting tussen beide deelstaten. Deze bijeenkomst was al gepland in 2020, maar om de welbekende coronaredenen werd toen beslist om de datum te verschuiven naar 2022.

Uw collega en uzelf hadden elkaar op 4 februari 2022 reeds in Brussel ontmoet om de banden tussen de beide regio's aan te halen. Op 15 februari diende ik een vraag om uitleg in waarin ik uitleg vroeg over de topics en inhoud van deze bespreking. U gaf aan dat de kwestie van waterstof en de energietransitie hoog op de agenda stond. Dat was een paar weken voor de inval in Oekraïne. Met name de nood om een directe pijpleiding te realiseren vanuit Antwerpen en Brugge richting Duisburg, toch een belangrijke binnenhaven binnen Noordrijn-Westfalen, vormde een van de prioriteiten. Binnen deze context speelt ook Nederland een belangrijke rol en is het van belang de laatste plooiën tussen de deelstaten en Nederland glad te strijken.

Minister-president, kunt u toelichten wat er werd besproken tijdens de bilaterale ontmoeting en op de gemeenschappelijke regeringszitting? Wat zijn de concrete afspraken en resultaten? Kunt u een toelichting geven bij het netwerk van gaspijpleidingen en de directe pijplijn Antwerpen-Brugge-Duisburg? Kunt u meer in detail uitleg geven bij het overeengekomen energie- en klimaatpact van de deelstaten? Is het mogelijk om ook toelichting te geven bij de gezamenlijke brief die Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen aan het gezamenlijk voorzitterschap en de co-chairs van de Executive Board van de Toekomstconferentie bezorgden? Op welke manier worden de afspraken verder opgevolgd? Wat is de volgende concrete afspraak tussen Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Een eerste afspraak die ik maakte met collega Hendrik Wüst is dat we vanaf nu tweejaarlijks een gezamenlijke zitting organiseren. Tot nog toe was dit driejaarlijks. In Noordrijn-Westfalen staan deelstaatverkiezingen voor de deur, dus ook de politieke actualiteit kwam aan bod.

Uiteraard kwam de Oekraïne-crisis ter sprake. We bespraken de implicaties op handelsvlak en de EU-sancties.

Ook over energietoelevering wisselden we van gedachten. Collega Wüst benadrukte het belang van Ing voor Noordrijn-Westfalen in het bijzonder, maar evenzeer voor Duitsland in het algemeen. Hij haalde hierbij de belangrijke rol van de Noordzeehavens aan.

Verder spraken we af om tijdens ons volgende overleg het onderwerp batterijonderzoek en -productie onder de loop te nemen.

Tot slot overliepen we de gezamenlijke regeringszitting die op ons gesprek volgde. Tijdens deze zitting werd onder meer het nut van regionale samenwerking in geopolitiek woelige tijden benadrukt. Er werd voornamelijk gesproken over de vooraf afgesproken hoofdthema's: energie, meer specifiek waterstof, vooruitzichten na de pandemie, digitalisering, mobiliteit, steden, samenleving, milieu en Europese samenwerking.

Noordrijn-Westfalen en Duitsland willen terecht het Russische gas vervangen. Daarvoor kijken ze naar ons, naar de havens van Antwerpen en Zeebrugge. Principeel steunen we hen in deze betrachting. We bekijken wat de mogelijke pistes zijn om aan deze vraag tegemoet te komen.

Zoals bekend, is het echter niet evident om zomaar nieuwe leidingen aan te leggen en om de nodige vergunningen hiervoor te verkrijgen. Anderzijds beseffen we dat onder andere Zeebrugge veel potentieel heeft en er reeds een goede verbinding ligt richting Duitsland. We onderzoeken alvast of de bestaande capaciteit vanuit Zeebrugge naar Duitsland en Noordrijn-Westfalen volstaat en welke bijkomende maatregelen mogelijk zijn.

De Vlaamse Regering beoogt al geruime tijd afspraken met Noordrijn-Westfalen over energie en klimaat. Ook in het verleden agendeerden we dit. Thans is de actualiteit een katalysator om uitdagingen samen beter en efficiënter aan te pakken. Zowel het streven naar meer energieonafhankelijkheid, voorzieningszekerheid en de transitie naar een klimaatneutrale industrie staan hierbij centraal.

Daarom maakten we afspraken om, op korte termijn, complementair samen te werken rond liquid natural gas (Ing). De invoer daarvan is namelijk erg belangrijk om onafhankelijk te worden van Russisch aardgas.

Verder onderzoeken we enkele aanvullende maatregelen, zodat we elkaar wederzijds versterken wat voorzieningszekerheid betreft. Zo gaan we regelmatig kennis uitwisselen rond zogenaamde smart grids en energieopslag. We bouwen de reeds bestaande samenwerking verder uit voor wat betreft onderzoek en innovatie rond waterstof. We delen een inventaris van onderzoeksinstellingen die bezig zijn met waterstof en zowel Vlaanderen als Noordrijn-Westfalen ondersteunen de waterstofindustrie. Tot slot spraken we af om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen rond het opvangen, recyclen en opslaan van CO₂: carbon capture, utilisation and storage.

In de aanloop naar onze gezamenlijke regeringszitting legden we samen een heel traject af rond de rol van EU-regio's en rond de Conferentie over de Toekomst van Europa. Zowel Noordrijn-Westfalen als Vlaanderen organiseerden evenementen in het kader van deze Toekomstconferentie. Een vertegenwoordiger van mijn diensten nam deel aan het Noordrijn-Westfaalse evenement, ook omgekeerd gebeurde

dit. Het Vlaamse Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken en de Noordrijn-Westfaalse Staatskanselarij wisselden nadien hun bevindingen uit.

Op basis van deze bevindingen en omdat we beide de regionale rol onderbelicht vonden bij de Toekomstconferentie, richtten we een gezamenlijke brief aan de co-voorzitters van de conferentie en haar raad van bestuur. Deze brief is online te consulteren.

We grepen deze brief enerzijds aan om enkele best practices inzake EU-beleidsontwikkeling en -belangenbehartiging in de verf te zetten. Het gaat hierbij onder meer om de invloed op de EU-besluitvorming via directe of indirecte vertegenwoordiging in de Raad, via diplomatieke vertegenwoordiging, via het beheer en uitvoering van programma's en fondsen et cetera. Op deze manier blijven we streven naar een toenemend bewustzijn bij de EU-instellingen over het belang van sterke EU-regio's.

Anderzijds riepen we samen de covoorzitters op om in de resultaten van de conferentie een viertal regionale accenten te leggen.

Ten eerste, accentueerden we in ons schrijven het belang van een regionale invalshoek bij de Europese beleidsvorming. Ook benadrukten we de territoriale impact van EU-wetgeving. Daarom riepen we op tot verdieping en uitbreiding van het subsidiariteitsbeginsel, zowel stroomopwaarts, bij de beleidsontwikkeling, als stroomafwaarts, bij het verwezenlijken van het beleid.

Ten tweede, bepleitten we een grotere rol voor regionale overheden in de EU-besluitvormingsprocessen en -beleidsdiscussies. Dit om beter beleid te maken, maar ook om een 'one-size-fits-all'-aanpak te vermijden. Regionale statistieken spelen daarin een belangrijke rol. Vanuit Vlaanderen agenderen we dit reeds lange tijd.

Ten derde, vinden we het essentieel om een rechtstreekse dialoog te kunnen aangaan met EU-instellingen.

Ten vierde, kaartten we aan dat dit alles in schril contrast staat tot de centraliseringstendens die we de laatste tijd merken. Daarom brachten we artikel 4 lid 2 van het Verdrag over de EU nog eens in herinnering. Dit stelt, ik citeer: "De Unie eerbiedigt de gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen, alsmede hun nationale identiteit die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren, waaronder die voor regionaal en lokaal zelfbestuur."

Kortom, ik ben ervan overtuigd dat in de toekomst sterke regio's de sleutel vormen tot een slagkrachtige EU.

Zowel in Vlaanderen als in Noordrijn-Westfalen bereidden de bevoegde administraties, in nauwe samenwerking met hun kabinetten, de voorbije gezamenlijke regeringszitting voor. Het overzicht en de coördinatie gebeurt door onze Diplomatieke Vertegenwoordiging in Duitsland en het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken.

Elk beleidsdomein volgt nu de gemaakte afspraken verder op. Concreet zullen tijdens de volgende gezamenlijke zitting in 2024, in Brussel, de resultaten worden gepresenteerd. Onze Diplomatieke Vertegenwoordiging in Berlijn heeft regelmatig contact met de bevoegde diensten en politici in Düsseldorf en zal ons hiervoor bijstaan.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw zeer uitgebreide antwoord.

Het is een zeer belangrijke vergadering en ministerraad van de beide deelstaatregeringen geweest. We weten natuurlijk dat Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen minder afhankelijk willen worden van de invoer van Russisch aardgas. We weten

ook dat zeker Duitsland, waar ongeveer de helft van het gas wordt ingevoerd vanuit Rusland, op zoek moet gaan naar andere mogelijkheden. Het is dan natuurlijk van belang om in te zetten op lng, op vloeibaar aardgas.

Zoals u hebt gezegd, hebben onze havens, meer bepaald Zeebrugge en Antwerpen, veel potentieel. U hebt terecht gezegd dat er al een verbinding is. Ik dacht gehoord te hebben dat er zou worden onderzocht of de bestaande capaciteit vanuit Zeebrugge naar Noordrijn-Westfalen voldoende is. Ik weet niet of u weet wanneer dat onderzoek enige duidelijkheid zou brengen of er al dan niet een bijkomende verbinding nodig is.

U hebt ook gesproken over het inzetten op waterstof als alternatief voor fossiele brandstoffen en over carbon capture and storage.

Ik heb wel nog een heel concrete vraag of de IJzeren Rijn ook werd besproken. Ze wordt nu 3RX genoemd. Ik denk dat dit van belang is voor Vlaanderen en voor onze havens. Ook Noordrijn-Westfalen heeft er belang bij. We weten natuurlijk ook dat het al decennialang een dossier is. Ik denk dat de ijzeren Rijn in 1991 werd stopgezet. We zijn nu 30 jaar verder. Ik hoop dat het ook is besproken en dat er tussen de deelstaten afspraken over werden gemaakt.

Ten slotte, subsidiariteit is heel belangrijk en het staat ook in artikel 5 van het Verdrag van de Europese Unie. Ik stel vast dat er in de Toekomstconferentie over Europa steeds meer sprake is van centralisering. Het stoort mij dat er zogenaamd burgerparticipatie is onder het mom van lobbygroepen, lobbyisten, federaties die adviezen geven. Het aspect van subsidiariteit wordt totaal miskend in de debatten van de Toekomstconferentie. Ik vind het dus bijzonder positief dat u samen met andere partners in Europa dat aspect hebt benadrukt.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Ik had dezelfde vraag over de IJzeren Rijn maar ook nog een andere.

We weten dat Duitsland, maar vooral de deelstaatregering van Noordrijn-Westfalen, wel wat zorgen heeft over de Belgische beslissing om twee kerncentrales langer open te houden. Het ministerie van Economie en Energie van Noordrijn-Westfalen zegt dat men vooral bezorgd is over de veiligheid. Ze eisen een intensief onderzoek van de reactoren die zullen worden verlengd. De regering van Noordrijn-Westfalen dringt dan ook aan op transparantie, een omvattend grensoverschrijdend onderzoek naar de milieu-impact en het gebruik van strenge standaarden in het veiligheidsonderzoek.

Ik vroeg me gewoon af of die problematiek ook daar door hen is aangekaart of aan bod is gekomen bij het bezoek en of u de kans hebt gehad om de Belgische beslissing die toch ook door de Vlaamse Regering gesteund wordt, te kunnen toelichten en op welke wijze u dan eventueel zelfs tegemoet bent gekomen aan de bezorgdheden van de regering van Noordrijn-Westfalen.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister-president, dank u wel voor de toelichting. Door de hele crisis is er een focus op energieonafhankelijkheid gelegd en er wordt een oplossing gezocht om het gas uit Rusland te vervangen. Dan komen we al gauw bij het liquid natural gas dat dan via de haven van Zeebrugge ingevoerd zou moeten worden. Dan komt de push naar nieuwe infrastructuur. Waarom? Omdat we op korte termijn energieonafhankelijk moeten worden. Maar we mogen niet vergeten dat er op korte termijn ook nog twee andere bijzonder grote uitdagingen spelen. Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) gaf recent nog een nieuw rapport af

dat stelt dat tegen 2030 de mondiale uitstoot drastisch naar beneden moet en dat we tegen 2050 – en in termen van industrie is dat ook korte termijn – fossielvrij te werk zullen moeten gaan.

Dat betekent ook, dat komt daar nog bovenop, dat we op een andere manier met onze materialen zullen moeten omgaan, bijvoorbeeld geen plastic meer produceren – een proces dat zeer veel fossiele brandstoffen vraagt vandaag, dat in de toekomst dus niet meer mogelijk zal zijn – maar vooral inzetten op de recyclage van plastic. In de plaats van voor de infrastructuur nu te focussen op wat we vandaag doen, moeten we eerst uitzoeken op welke manier onze industrie zich gaat oriënteren in die fossielvrije toekomst 2030-2050, wat er waar zal plaatsvinden. Dat is een zeer belangrijke uitdaging voor Vlaanderen om te kijken wat onze industriële transitie is, hoe die er gaat uitzien om dan te bekijken welke infrastructuur we leggen. Dat is een hele uitdaging, maar dat is nog maar het stukje dat we zelf in de hand hebben. Want als Duitsland infrastructuur nodig heeft om bevoorrad te worden door Vlaanderen, dan moeten we eigenlijk van hen ook die denkoefening vragen. Ik vraag me af in welke mate dat er in de stap voor de infrastructuur nagedacht is over de industriële transitie om een fossielvrije industrie op poten te zetten. Dat is een gigantische uitdaging voor Vlaanderen, maar dezelfde voor het Duitse Ruhrgebied. Maar de infrastructuur die ervoor nodig is, moet in dat plan passen. Dat geldt zowel voor Duitsland als voor Vlaanderen. Ik vraag me af in welke mate dat ook aan bod geweest is.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Over dat laatste kan ik heel kort zijn. Dat was niet aan de orde. Dat is niet ter sprake geweest. Over de IJzeren Rijn hebben we inderdaad gesproken. In ons overleg met Noordrijn-Westfalen zitten we op dat vlak helemaal op dezelfde golflengte. Het is eerder met Nederland dat daaraan gewerkt zou moeten worden. Die werkgroepen zijn bezig en die zouden tegen het einde van dit jaar dingen moeten opleveren. U weet dat Nederland probeert om het bord wat te vergroten. Met minister-president Wüst was het gesprek daarover zeer kort. We zitten op dezelfde golflengte. We weten waar we moeten aankloppen. Wat ik wel bij de heer Wüst aangekaart heb is het volgende: Nederland spreekt met ons, spreekt ook met Noordrijn-Westfalen, maar omdat het federalisme in Duitsland toch anders in elkaar steekt dan bij ons, spreekt men ook met Duitsland, met de bondsoverheid. Ik heb er wel bewust op aangedrongen dat hij ook daar de soep warm houdt, bij wijze van spreken.

Mevrouw Brouwers, kerncentrales zijn niet onze bevoegdheid. Ik heb daar wel bewust even over gesproken omdat ik het dossier nog kende vanuit mijn vorige bevoegdheid, zeker rond veiligheid. Ik werd toen als minister van Binnenlandse Zaken altijd geconfronteerd met de moties van de gemeenteraden van Aken en Keulen. Met Frankrijk deden we toen al wederzijdse inspectiebezoeken. We hebben toen met Duitsland het akkoord gemaakt dat we dat ook met Duitsland konden doen. Dat gebeurt ook. Ik denk dat we de rationele mensen er wel van hebben kunnen overtuigen dat wij niet met de veiligheid spelen, maar zeker in een land als Duitsland, dat als een antinucleair land geboekstaafd staat, zijn de discussies eerder emotioneel dan rationeel.

Maar nu zelfs Groen ervan overtuigd is om kerncentrales open te houden, kunnen we aan Duitsland misschien het signaal geven om er eens op een rationele manier naar te kijken.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Het is een goede zaak dat Groen er nu ook van overtuigd is om de kernuitstap uit te stellen. Dat wou ik nog even herhalen voor het verslag. Met betrekking tot de IJzeren Rijn weten we uiteraard dat beide deelstaten bij de heropening dezelfde belangen hebben. Ik weet het niet, het ligt natuurlijk binnen

uw bevoegdheid, maar ik vraag me af of het niet goed zou zijn om met de twee deelstaten en Nederland tegelijkertijd samen te zitten, om hopelijk eens een doorbraak te kunnen forceren.

Minister-president Jan Jambon: Dat gebeurt; die werkgroepen zijn bezig.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de politieke crisis in Bosnië-Herzegovina – 2451 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, begin april was het exact dertig jaar geleden dat in Sarajevo de tot voor kort laatste oorlog op Europees grondgebied startte. Het uiteenvallen van Joegoslavië zorgde voor bloedige conflicten, met als absoluut dieptepunt etnische zuiveringen, onder meer in Srebrenica. Drie decennia later bevindt Bosnië zich opnieuw in een diepe politieke crisis, de diepste politieke crisis sinds de oorlog begin jaren 90. Volgens analisten is het niet meer ondenkbaar dat ook dit conflict uit de hand gaat lopen wanneer niet snel een poging tot de-escalatie wordt ondernomen. Milorad Dodik, de leider van de Bosnische Serviërs, riep op tot een boycot van de federale instellingen en gaf al aan dat hij ertoe bereid is om bepaalde bevoegdheden van het federale niveau eenzijdig naar het Servische deelgebied Republika Srpska te brengen.

In uw antwoord op een vraag om uitleg over de instabiele politieke situatie in Bosnië van collega Deckmyn, gaf u al aan dat u de opdracht zou geven aan uw diensten om de oplopende spanningen te blijven opvolgen en elk initiatief rond de de-escalatie te willen steunen. De Europese Raad liet in een reactie op de spanningen in Bosnië-Herzegovina optekenen dat hij nog steeds een Europees perspectief ziet voor Bosnië, maar dat er verder ingezet moet worden op hervormingen die onder meer de stabiliteit in het land terugbrengen.

Minister-president, kunt u een laatste stand van zaken geven over de politieke crisis in Bosnië-Herzegovina? Hoe is de situatie geëvolueerd sinds de laatste discussie in deze commissie, begin december vorig jaar? Deelt u de bezorgdheid over de politieke instabiliteit in het land? Hoe evalueert u de rol die de EU momenteel opneemt? Wat verwacht Vlaanderen hier van de EU? Hebt u zicht op pogingen van de internationale gemeenschap om dit conflict te de-escaleren? Wat is hier de stand van zaken? Hoe evalueert Flanders Investment & Trade (FIT) momenteel de impact van dit conflict op de handelsrelaties tussen Bosnië-Herzegovina en Vlaanderen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik stel, net als iedereen, vast dat het daar van kwaad naar erger gaat. De EU-VS-bemiddeling beoogde een aanpassing van de kieswet. Maar dat mislukte, ondanks zware inspanningen van de speciale gezant van het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken, Matthew Palmer en de algemeen directeur voor Europa en Centraal-Azië bij de Europese Dienst voor Extern Optreden in Brussel, Angelina Eichhorst. De door de EU en de VS geleide onderhandelingen zijn gestopt. Het lijkt me weinig waarschijnlijk dat er nog een akkoord gevonden kan worden voor de algemene verkiezingen, die voorzien zijn in oktober. Daarvoor rest er te weinig tijd.

Wat de rol van de EU betreft, heb ik enkel waardering voor de enorme inspanningen die de vertegenwoordigers van de internationale gemeenschap in het vredesproces investeerden. Maandenlang probeerde men resultaten te bereiken in lijn met de uitspraken die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens deed aangaande gelijkheid en non-discriminatie. Op een bepaald moment houdt het echter op. Milorad Dodik, het Bosnisch-Servisch lid van het driekoppige Bosnische presidentschap, en Zeljka Cvijanovic, president van de Republika Srpska, stelden zich alles-behalve constructief op. De wil om tot een compromis te komen, ontbrak. Ik hoor dat de problematiek opnieuw behandeld zal worden op een van de volgende raden van Buitenlandse Zaken. Maar op korte termijn zie ik geen nieuwe mogelijkheden.

Over de poging van de internationale gemeenschap tot de-escalatie kan ik het volgende zeggen.

Ik haalde al de mislukte bemiddeling van de VS- en EU-gezanten aan. De Hoge Vertegenwoordiger van de Verenigde Naties, de Duitser Christian Schmidt, is aan handen en voeten gebonden. Zijn voorganger trad doortastend op en stelde genocideontkenning strafbaar. Uitgerekend dat leidde tot de actuele escalatie. Voor Schmidt rest dus weinig manoeuvreerruimte.

De sancties die de VS vorig jaar tegen Dodik nam, hadden geen resultaat. Ook het Verenigd Koninkrijk kondigde vorige week sancties af tegen Dodik en Cvijanovic. Het blijft afwachten of deze enig effect hebben. Ook pogingen van de Turkse president Erdogan om te bemiddelen leidden niet tot een grotere compromisbereidheid.

Het helpt natuurlijk niet dat buitenlandse inmenging de tegenstellingen nog vergroot. Dodik is kind aan huis bij Vladimir Poetin. Poetin wil te allen tijde vermijden dat een democratisch functionerend Bosnië-Herzegovina verder naar het Westen zou opschuiven. Hij erkent de Hoge Vertegenwoordiger niet en benut elke gelegenheid om ruzies op de spits te drijven. Ook de rol van Servië, dat via zijn president Vucic de ultranationalistische koers van Dodik openlijk blijft steunen, helpt het conflict niet vooruit.

Wat de evaluatie van FIT betreft: FIT krijgt geen signalen van ondernemers dat de politieke situatie invloed heeft op de zakelijke activiteiten. Het aantal vragen door mijn diensten behandeld, blijft stabiel. Er is dus geen aanleiding om te denken dat ondernemers afgeschrikt zijn om de markt te prospecteren.

Voor de volledigheid kan ik meegeven dat de jaarcijfers van onze handel met Bosnië-Herzegovina momenteel in zwarte inkt gedrukt staan. De uitvoer steeg met 39 procent tot 81,5 miljoen euro. Dat is in de ranking onze 112de klant. De invoer steeg met 19 procent tot 25,7 miljoen euro. Dat is onze 121ste leverancier. Het belang van de onderlinge handelsrelaties is met andere woorden eerder beperkt. FIT houdt de vinger aan de pols.

Nu, het is prematuur om in te schatten wat het effect op langere termijn op onze handelsrelaties zal zijn. Elk jaar verlaten 50.000 tot 60.000 jonge mensen Bosnië-Herzegovina. De Verenigde Naties berekenden dat, indien deze trend zich voortzet, tegen 2050 de helft van de bevolking vertrokken zal zijn. Uiteraard zal dit een impact hebben op de economie van Bosnië-Herzegovina.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Dank, minister-president. Ik begrijp dat we als Vlaanderen natuurlijk weinig kunnen doen. We moeten heel voorzichtig zijn als het aankomt op inmenging in moeilijke conflicten. Dat is iets wat we zelf ook kennen en we hebben ook niet graag dat men extern zich met ons komt bemoeien. Er zijn wel wat nuances, maar anderzijds moeten we, gezien het geopolitieke belang van de Westelijke Balkan, zeker in het licht van de recente gebeurtenissen, onze noordelijke blik

ook gaan richten op de Westelijke Balkan. En dat wegens geopolitieke belangen of redenen maar ook wegens de economische opportuniteiten. Die zijn er, ook al zijn we geen grote handelspartners. In het licht van wat er nu internationaal gebeurt, denk ik dat we vanuit Europa wat meer aandacht mogen hebben voor die regio.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Om te starten waar collega Nachtergaele gestopt is: het belang van de Westelijke Balkan is zeker iets wat we in de gaten moeten houden. Ik ben vorig jaar nog in Srebrenica geweest en ik was toch wel onder de indruk van het verhaal waarmee je wordt geconfronteerd als je in de voormalige loodsen van de Nederlandse VN-delegatie staat, recht tegenover die duizenden begraafplaatsen. Daar word je gewaar wat er zich heeft afgespeeld en hoe belangrijk vrede in die onstabiele regio is. Ik ben erg bezorgd over de mogelijke escalatie in Bosnië-Herzegovina ten gevolge van vooral de houding van de Bosnische Serviërs in de republiek Srpska.

In Bosnië-Herzegovina zijn er drie nationaliteiten. Je hebt de Bosniërs, de Kroaten en de Serviërs. Alle mensen die niet tot die nationaliteiten behoren, komen in een vierde categorie terecht. Zij hebben eigenlijk minder rechten. Daartegen is er een tiental jaar geleden geprocedeerd in Den Haag. Dat proces is door de klagers gewonnen.

Om dat op te lossen, moet je eigenlijk terugkeren naar de Dayton-akkoorden van 1995. Die moeten eigenlijk worden herzien. Maar velen vrezen dat je dan pas de doos van Pandora opent.

Uit het antwoord van de minister-president blijkt alvast dat er uiteraard niet snel een oplossing voorhanden is. Maar ik vroeg mij iets af. Want u had het over de bemiddelingen die daar aan de gang zijn. Werden die Dayton-akkoorden eigenlijk ter sprake gebracht tijdens die bemiddelingen? Of is men bevreesd om die term daar zelfs maar ter sprake te brengen? Ik weet niet of u daar een antwoord op hebt, maar dit is mijn bijkomende vraag.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het is doorgaans niet gebruikelijk om publiek te maken wat er tijdens onderhandelingen gebeurt, zeker niet wanneer die niet tot een resultaat leiden. Ik ga ervan uit – maar dat is een pure veronderstelling – dat het uitgangspunt van die onderhandelingen toch die Dayton-akkoorden zullen zijn. Maar ik heb daar geen bijkomende informatie over.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de annulatie van de internationale lgbtqi+-conferentie 'Safe to be me' – 2469 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

– *Karl Vanlouwe treedt als voorzitter op.*

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, minister-president, mijn vraag gaat over de driedaagse conferentie 'Safe to be me', die eind juni zou plaatsvinden in Londen. We weten ondertussen allemaal dat die jammer genoeg werd geannuleerd naar aanleiding van een boycot door iets meer dan honderd organisaties.

Ik zal even duiden wat de aanleiding is van deze boycot, met name de Britse wet die op til staat om conversietherapieën te verbieden. Een conversietherapie is erop gericht om mensen te 'genezen' van hun seksuele geaardheid. In 2018 had Theresa May al beloofd om een wet te realiseren tegen dit soort van misbruik, maar tot op vandaag was dit niet gebeurd. Maar goed, er worden stappen gezet.

De boycot is niet tegen de wet zelf gericht, maar wel tegen het feit dat transgenderpersonen niet zijn opgenomen in die wetgeving. De verschillende organisaties en liefdadigheidsinstellingen betreuren dat enorm en hebben een open brief geschreven die naar buiten werd gebracht door de campagnegroep Stonewall. Zij verklaren dat ze dit evenement niet steunen, tenzij er alsnog een wijziging zou worden opgenomen in de wetgeving, quid non. De Britse overheid heeft gerepliceerd de transgendergemeenschap op andere manieren te zullen beschermen. Maar met deze uitleg nemen de organisaties geen genoegen en ze hebben zich dan ook teruggetrokken uit dit evenement. Het evenement zal bijgevolg niet plaatsvinden.

Dit heeft geleid tot het vertrek van de heer Anderson, die de inclusie van de lgbtqi+-gemeenschap op de Britse werkvloer moest verdedigen. Het is dan ook bijzonder jammer, ook omdat hij pas sinds in september 2021 was aangesteld.

Minister-president, naar aanleiding van deze annulering heb ik een aantal vragen voor u.

Wat is uw reactie hierop?

Waren er ook vanuit Vlaanderen al voorbereidingen getroffen voor deelname aan deze conferentie? Zo ja, wat waren de belangrijkste punten die onze regio wilde aankaarten?

Zult u verdere stappen nemen richting de Britse regering wat betreft deze invoering van transgenderpersonen in de wetgeving?

Weet u tot slot of er eventueel wordt bekeken om de conferentie op een ander moment of in een ander gastland te laten plaatsvinden?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Talpe, u vraagt naar mijn reactie. Een annulering van dit soort gelegenheden is altijd jammer, maar de boycot toont het belang van deze kwestie aan voor de lgbtqi+-organisaties die normaal zouden deelnemen.

Vanuit de Vlaamse overheid waren er nog geen voorbereidingen getroffen voor deelname aan deze conferentie, omdat we nog geen officiële uitnodiging kregen.

In de marge van deze conferentie zou er ook een expertencomité samenkomen dat binnen de Raad van Europa rond de rechten van lgbtqi+-personen werkt. Hierdoor waren mijn diensten reeds op de hoogte van het bestaan van de conferentie. Een vertegenwoordiger van Vlaanderen zetelt immers in dat comité, in naam van België.

U vroeg of ik daar bij de Britse regering op zal aandringen. Het thema gender is een belangrijk aandachtspunt in het Vlaamse buitenlands beleid en staat in die zin ook duidelijk op de radar van onze Vlaamse Diplomatiek Vertegenwoordiger. Ik zal mij via die weg dus verder informeren over eventuele ontwikkelingen in deze discussie.

Ik heb op dit moment geen zicht op eventuele discussies over een nieuw tijdstip en een nieuwe plaats voor deze conferentie. Daar weet ik niks van.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, dank u. Ik ben in ieder geval zeer tevreden dat u de annulatie van deze conferentie samen met mij betreurt. Het zou een ideaal momentum zijn geweest, en ook een sterk signaal naar andere landen om actie te ondernemen op dat vlak. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de recente controversiële maatregelen in Polen en Hongarije. We bevinden ons in een tijdperk, met een bepaalde tijdsgeest, waarin dergelijke conferenties alleen maar kunnen worden aangemoedigd. Dit is dus een jammere zaak. Ik hoop dat het alsnog op een ander moment kan plaatsvinden, en dat u dit met Vlaanderen mee ondersteunt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het gebruik van soft power om mensenrechten te promoten en de Vlaamse en Europese belangen te beschermen
– 2539 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Karl Vanlouwe

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, de val van de Berlijnse muur in 1989 en de val nadien van de Sovjet-Unie, in 1991, zorgden in het Westen voor het nieuwe geloof dat democratie, vrijhandel en vrede internationaal voorgoed waren verworven. Men was ervan overtuigd dat internationale handel en globalisering de vrede voor toekomstige generaties zouden garanderen. Geopolitiek als gegeven was eigenlijk passé, en men zou internationaal potentiële problemen en conflicten aanpakken via de zogenaamde soft power.

In het verleden heb ik al diverse vragen gesteld met betrekking tot onder meer de mensenrechtensituatie in China en het investeringsverdrag tussen de EU en China. U stelde toen telkens opnieuw te geloven in het gemeenschappelijk handels- en investeringsbeleid van de EU als instrument om fundamentele mensenrechten te promoten en onze belangen te behartigen. Via soft power dus, met andere woorden. Ondertussen zien we wat er is gebeurd in Hongkong. We zien ook de agressieve inval en de oorlog die Rusland is gestart in Oekraïne. Dat beklemt toont dat ook het gemeenschappelijk handels- en investeringsbeleid, als instrument om fundamentele mensenrechten te promoten en onze eigen belangen in Europa te beschermen, eigenlijk duidelijk faalt. Bovendien vragen steeds meer internationale commentatoren zich af welk gevolg de Russisch-Oekraïense oorlog zal hebben voor de houding van China ten aanzien van Taiwan. Zogenaamde soft power lijkt in dezen weinig invloed uit te oefenen.

De rechtstreekse aanleiding voor mijn vraag was een recent interview in het weekblad Knack met de Nederlandse hoogleraar Europese Studies Paul Scheffer. Hij stelde dat het idee dat je met detente en handel de mensenrechten als vanzelf in de goede richting krijgt, nooit een correcte analyse is geweest. In het interview wordt gesteld dat tot voor kort onder meer Duitsland geloofde dat de economische afhankelijkheidsrelatie met Rusland de vrede zou garanderen. Het onderliggende idee was: wie ruzie maakt met een handelspartner schaadt ook zichzelf. Paul Scheffer antwoordt hierop dat dit geloof toch weer wijst op ons gebrekkige voorstellingsvermogen. Hij stelt: "Alsof iedereen overal ter wereld redeneert als de homo economicus, en niemand ooit een conflict zou aangaan met zoveel economische repercussies. Dat iemand andere belangen dan de puur economische vooropstelt, kunnen wij ons blijkbaar moeilijk voorstellen." Paul Scheffer stelt letterlijk dat de liberale illusie sneuvelt dat economische globalisering voor internationale stabiliteit en vrede zou zorgen. In werkelijkheid is het omgekeerde waar, zo stelt hij.

Minister-president, zult u naar aanleiding van onder meer de Russische inval in Oekraïne uw buitenlands beleid ter zake bijstellen? In welke mate en op welke manier acht u het opportuun en nodig om uw handels- en investeringsbeleid in te zetten om andere landen te sanctioneren? Welke criteria moeten ter zake een rol spelen? Op welke manier denkt u dat Vlaanderen in de toekomst een nuttige bijdrage kan leveren aan een vreedzame internationale rechtsorde van landen waarbij de mensenrechten worden gerespecteerd?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, ik zie op dit moment geen reden om het Vlaams buitenlandbeleid bij te stellen in reactie op de Russische agressie tegen Oekraïne.

Ik denk dat de afgelopen decennia Europa inderdaad voor een stuk in slaap werd gewiegd onder de trans-Atlantische veiligheidsparaplu terwijl we nu erg duidelijk worden geconfronteerd met veiligheidsuitdagingen die we vanuit ons eigen rationele, economische paradigma niet hadden zien aankomen.

Dat de Europese lidstaten daarom ook opnieuw sterker moeten investeren in hard power lijkt mij een evidentie; en die tendens zie ik nu al in verschillende landen.

Dat houdt echter niet in dat onze andere instrumenten plots waardeloos worden. Met onze grote eengemaakte markt bepalen wij nog altijd mee de globale trends en de globale standaarden. Tegelijkertijd blijkt ook nu hoe we onze economische positie ook offensief kunnen gebruiken met de strenge sancties tegen de regimes in Rusland en Wit-Rusland.

Wat betreft het inzetten van het handels- en investeringsbeleid om andere landen te sanctioneren: handelsbeleid is een Europese aangelegenheid, Vlaanderen schakelt zich daarin dan ook in.

De EU nam reeds vijf sanctiepakketten naar aanleiding van de Russische agressie, waaronder een uitgebreide waaier aan economische sancties. Vlaanderen schaart zich daarachter en vindt deze sancties dus opportuun.

De concrete criteria die een rol moeten spelen, zullen altijd afhangen van de situatie. Een 'one size fits all'-aanpak is moeilijk. Met betrekking tot de sancties ten aanzien van Rusland moeten we erover waken dat we onszelf niet zwaarder treffen dan Rusland.

U vroeg ook hoe Vlaanderen een bijdrage kan leveren tot een vreedzame internationale rechtsorde. Vlaanderen zal de mensenrechten hoog in het vaandel blijven dragen en deze blijven promoten door aandacht en respect voor mensenrechten te verweven in alle facetten van het Vlaams buitenlands beleid. Dit beleid is u bekend en we zullen deze activiteiten blijven verderzetten. Ik zal daarvoor ten eerste bij bilaterale en andere ontmoetingen mensenrechten stevast op de agenda blijven plaatsen en waar mogelijk aanbrengen in Europese en multilaterale gremia. Ten tweede zal ik constructief blijven meewerken aan de bevordering van de mensenrechten in multilaterale fora, onder meer door zelf constructief mee te werken op het vlak van internationale rapportages, dit bij wijze van steunbetuiging aan de multilaterale mensenrechteninstrumenten. Ten derde zal ik financiële steun blijven verlenen aan ngo's en andere middenveldorganisaties in landen die de mensenrechten bevorderen. Ten vierde zal ik mensenrechten handhaven als een uitsluitingscriterium bij vergunningsverlening van de dienst Controle Strategische Goederen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik ben blij, minister-president, dat u vaststelt dat het Westen ter zake toch wel wat ingedommeld was door de gedachte dat

die veiligheidsparaplu eeuwigdurend was. Ik ben ook blij dat u stelt dat stevige investeringen in hard power essentieel zijn, dat dat een conclusie is die we de laatste tijd inderdaad kunnen trekken. Maar ik heb niet gezegd dat andere instrumenten hierdoor waardeloos worden. Dat is niet mijn stelling. Mijn visie is vooral ingegeven naar aanleiding van diverse vragen die ik in het verleden heb gesteld, waarin u eigenlijk vaak de deugden van soft power aanpreest en natuurlijk ook naar aanleiding van het interview met Paul Scheffer in Knack. Ik dacht dat ik u daar toch eens mee moest confronteren, omdat dat toch wel duidt op de noodzaak om een beetje van visie te veranderen. U zegt dat u dat niet doet, maar ik bespeur toch wel een grotere klemtoon op hard power, wat toch een bewijs is dat er een klein beetje bijgestuurd wordt. Dat is eigenlijk wat ik van u te weten wilde komen. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.